

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ  
Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

---

**Profil návštěvníka Národního parku Malá Fatra**

Diplomová práce

Autor: Bc. Lenka Kyjaniová

Vedoucí práce: Ing. Jiří Schneider, Ph.D.

Brno 2015

## Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma **Profil návštěvníka národního parku Malá Fatra** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací. Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 22. 12. 2015

.....  
podpis

## **Poděkování**

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce Ing. Jiřímu Schneiderovi, Ph.D., za odborné vedení, ochotu a přínosné rady. Dále děkuji Interní grantové agentuře - IGA FRRMS za zprostředkování projektu „Střety rekreace a ochrany přírody v rámci regionálního rozvoje na území velkoplošných zvláště chráněných území“, v jehož rámci byla práce řešena. Také děkuji rodině a přátelům za podporu a zejména asistenci při výjezdech na Malou Fatru. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat respondentům za vyplnění dotazníku.

## **Abstrakt**

Kyjaniová, L. (2015). *Profil návštěvníka Národního parku Malá Fatra*. Diplomová práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně.

Cílem této práce je poskytnout nové, doposud nezjišťované informace o návštěvnících Národního parku Malá Fatra ve Slovenské republice. Znalost profilu návštěvníka dané oblasti je důležitým aspektem ochrany přírody a šetrného rozvoje cestovního ruchu. Hlavní metodou, využitou v této práci, bylo dotazníkové šetření. Jeho cílem je zmapovat profil návštěvníků národního parku. Data byla získána pomocí dotazníku, který byl vyhotoven ve třech jazykových mutacích (slovensky, česky a polsky). Cílovou skupinou pro dotazování byli účastníci rekreačních aktivit, dotazování spočívalo v náhodném oslovení na předem vytipovaných místech národního parku s vysokou mírou návštěvnosti. Dotazníkové šetření probíhalo ve více termínech v turistických sezónách v roce 2014 a 2015. Po provedené analýze byly vyhodnoceny výsledky, které představují profil návštěvníka Národního parku Malá Fatra.

**Klíčová slova: monitoring návštěvníků, dotazníkové šetření, profil návštěvníka, národní park, Malá Fatra, turismus, rekreace**

## **Abstract**

Kyjaniová, L. (2015). *Malá Fatra National Park visitor profile*. Diploma thesis. Brno: Mendel University in Brno.

The aim of this paper is to provide a new information about visitors of the Malá Fatra National park, Slovakia. The knowledge of visitor profile of the area is essential for nature conservation and sustainable development of tourism. The method used to provide the data was a survey. The data was collected through a questionnaire, which was created in three language versions (Slovak, Czech, Polish). The target group for surveying were tourists in Malá Fatra National park, on specified locations intensively used by tourists. The surveys were conducted during two periods – the main seasons in 2014 and 2015. After analysis the results of visitor profile in Malá Fatra were presented.

**Key words: visitor monitoring, visitor survey, visitor profile, national parks, Malá Fatra, tourism, recreation**

# Obsah

1	ÚVOD .....	8
2	CÍL PRÁCE .....	9
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE .....	10
3.1	Vymezení základních pojmů .....	10
3.2	Dopady rekreace na velkoplošná zvláště chráněná území.....	11
3.3	Právní omezení rekreačních aktivit vycházející z legislativy ochrany přírody na Slovensku .....	13
3.4	Monitoring .....	14
3.5	Monitoring návštěvnosti.....	15
3.5.1	Techniky monitoringu .....	17
3.5.2	Tvorba dotazníku .....	19
3.5.3	Realizace dotazování.....	20
3.5.4	Popis cílové skupiny a výběr respondentů .....	21
3.6	Příklady zahraničních studií .....	22
3.6.1	Monitoring v Rakousku – Danube Floodplains National Park.....	22
3.6.2	Monitoring v Malajsii – Boko National Park .....	22
3.6.3	Monitoring na Slovensku – Tatranský Národní park.....	23
3.6.4	Monitoring v České republice.....	23
4	NP MALÁ FATRA - POPIS ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ .....	25
4.1	Geomorfologie .....	26
4.2	Půdy.....	26
4.3	Flora .....	26
4.4	Fauna .....	27
4.5	Ochrana přírody v NP Malá Fatra.....	27
4.6	Vlivy rekreace na přírodní prostředí NP Malá Fatra.....	29
5	METODIKA .....	33
5.1	Pracovní postup.....	33
5.2	Způsob vyhodnocení výsledků .....	35
6	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ .....	37
6.1	Základní charakteristiky .....	37

6.2	Vztahy a závislosti zkoumaných jevů .....	50
6.2.1	Délka pobytu, způsob dopravy .....	50
6.2.2	Důvod návštěvy .....	51
6.2.3	Denní výdaje .....	52
6.2.4	Typ ubytování .....	54
6.2.5	Navštívené lokality.....	55
6.3	Shrnutí výsledků .....	57
6.4	Navrhovaná řešení.....	59
7	DISKUZE.....	61
8	ZÁVĚR .....	62
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY .....	64
10	SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ .....	69
10.1	Seznam grafů.....	69
10.2	Seznam obrázků.....	69
10.3	Seznam tabulek.....	70
10.4	Seznam zkratk.....	70
	PŘÍLOHY .....	71
A	Národní přírodní rezervace NP Malá Fatra.....	71
B	Přírodní rezervace NP Malá Fatra .....	72
C	Přírodní památky NP Malá Fatra.....	72
D	Chráněný areál NP Malá Fatra .....	73
E	Vzor dotazníku .....	74

# 1 ÚVOD

Rekreační využívání krajiny s sebou přináší její zpětné ovlivňování. Nejvýznamnějším zdrojem negativních vlivů je stavba a provoz turistických a rekreačních zařízení, nelze ale zanedbat vliv turistických aktivit. Vliv jedince na chráněná území je sice obvykle velmi malý a zanedbatelný, pokud je ale tento efekt znásoben tisíci, případně miliony návštěvníků po dobu mnoha let, dopady mohou značně ohrožovat celou řadu aspektů (Manning, Anderson, 2012).

V podmínkách Slovenska je cestovní ruch jedno z nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví a dnes má již strategické postavení. Turisticky atraktivní Národní park Malá Fatra se nachází v severozápadní části Slovenska v Žilinském kraji. Ochranu zde zajišťuje Správa NP Malá Fatra se sídlem v Dolném Kubíně. Malá Fatra je velmi malé území a turismus je v ní koncentrován především do oblasti Vrátné doliny. Malá plocha území může vykazovat vzájemnou oboustrannou vazbu mezi návštěvností a dopady na přírodní prostředí. Na tak malém atraktivním a hodnotném území se dá předpokládat vysoká lokální koncentrace rekreačních aktivit, které zase způsobují vyšší míru negativních dopadů na přírodní prostředí.

Důležitým aspektem ochrany přírody a šetrného rozvoje cestovního ruchu je také znalost profilu návštěvníka dané oblasti. Tato práce se proto soustředí na získávání kvalitativních informací o jejich motivech, aktivitách, demografických charakteristikách atd. Individuálními výjezdy na Malou Fatru bylo provedeno dotazníkové šetření, které proběhlo jak v hlavní turistické sezoně, tedy v létě, tak i na podzim. Toto šetření probíhalo pomocí dotazníků na předem vytipovaných lokalitách. Jeho výstupem je ucelený přehled demografických a sociálních charakteristik o návštěvnících parku.

Práce je rozdělena do několika částí, první část čtenáře seznamuje s dopady rekreace na zvláště chráněná území, teoretickými východisky monitoringu a územím Národního parku Malé Fatry, dále je uvedena metodika práce a hlavní část se věnuje analýze zjištěných informací.



## **2 CÍL PRÁCE**

Hlavní cíl práce je poskytnout nové, doposud nezjišťované, kvalitativní informace o návštěvnicích Národního parku Malá Fatra a vytvořit tak podklad pro profil návštěvníka dané oblasti, který bude sloužit jako podklad pro řešení vlivů návštěvnosti na ochranu přírody. Práce si klade za cíl zjistit skladbu návštěvníků, záměry a důvody návštěvy, formu ubytování, preferované aktivity, hodnocení složek cestovního ruchu či připomínky a náměty.

## **3 LITERÁRNÍ REŠERŠE**

Tato kapitola se zabývá zpracováním problematiky formou literárního přehledu. Na úvod vymezuje základní pojmy, které souvisí s řešenou problematikou a jsou v práci často zmiňovány, dále jsou zde popsány dopady rekreace na velkoplošná, zvláště chráněná území a historický kontext vývoje přístupů k nim. Přehled literatury dále vymezuje právní omezení rekreačních aktivit na Slovensku a monitoring a jeho typy a techniky se zaměřením na monitoring návštěvnosti.

### **3.1 Vymezení základních pojmů**

#### **Rekreace**

Rekreace je forma odpočinku nebo aktivní činnosti ve volném čase vedoucí k nezbytné obnově a rozvoji fyzické a psychické energie člověka. Poskytuje změnu prostředí, vytváří protivažnu náročné práce a přispívá, často v přímém styku s přírodou, k pocitu celkové pohody (UUR, 2014).

#### **Cestovní ruch**

Pojem cestovní ruch je popsán mnoha definicemi, z nichž nejčastěji je citována definice Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO). Ta jej popisuje jako sociální, kulturní a ekonomický fenomén, který je spojen s pohybem lidí do míst mimo jejich obvyklé prostředí pro osobní nebo profesní účely. Jelikož s sebou cestovní ruch přináší důsledky jak na ekonomiku, přírodní prostředí, místní obyvatelstvo i na turisty samotné, je zde potřeba řádný přístup k rozvoji cestovního ruchu, jeho managementu a monitoringu. Cestovní ruch má mnoho forem a druhů (UNWTO, 2007).

#### **Návštěvník**

Návštěvník je osoba, která navštěvuje přírodní oblast z důvodu rekreace, například horská turistika, cyklistika či sběr lesních plodů. Návštěvník není osoba pracující na daném území (Kajala a kol., 2007).

## **Monitoring návštěvníků**

Monitoring návštěvníků označuje soubor činností, jako jsou sčítání, dotazování apod., které jsou implementovány z důvodu získávání systematických, kvantitativních i kvalitativních dat týkajících se návštěvníků (Kajala a kol., 2007). Podrobněji viz kapitola 3.5 Monitoring návštěvnosti.

### **3.2 Dopady rekreace na velkoplošná zvláště chráněná území**

Díky nadměrné koncentraci cestovního ruchu a rekreace dochází v některých oblastech k enormní zátěži životního prostředí. Ta může být způsobena jak různými zařízeními a objekty, tak samotným působením aktivit návštěvníků. (Enviroportál, 2014). Boyle a Samson (1985) upozorňují, že rekreační aktivity mohou významně přispívat k narušování ekosystémů, ztrátám přirozeného prostředí živočichů a vegetace, a v ojedinělých případech i vyhynutí jednotlivých druhů a populací.

Mezi nejčastější vlivy na přírodní prostředí způsobené turismem jako formou rekreace patří rozrušování půd a vegetace úšlapem a rozšiřováním turistických chodníků či míst k táboření. Dále je to rušení zvěře, ať už záměrné nebo nezáměrné. Nezáměrné rušení zahrnuje např. fotografování nebo pozorování zvěře v jejím přirozeném prostředí, křížování jejího teritoria atd. Nepříznivé dopady má také odhazování odpadků, úmyslné krmení divoké zvěře a sběr lesních plodů a chráněných rostlin (Knight, Cole, 1991). Negativní dopady se začínají projevovat, jakmile míra rekreačního využití přesáhne schopnost území se s vlivy rekreace vyrovnat (Sunlu, 2003).

Manning a Anderson (2012) dělí dopady rekreace do tří kategorií:

- dopady na půdu, vegetaci, živočišstvo, vodstvo a ovzduší, dopady způsobující světelné znečištění a rušící noční klid;
- dopady snižující kvalitu návštěvníkova prožitku, přelidnění, vandalismus;

- dopady na zařízení a služby parku, jako např. turistické chodníky, cesty, parkoviště apod.

### **Přístupy k hodnocení dopadů rekreace na VZCHÚ**

Výzkum dopadů rekreace na chráněná území má relativně krátkou historii. Ačkoli existuje pár dřívějších studií, zabývajících se ekologickými dopady rekreace a úšlapem vegetace, hlavní rozmach zájmu o zkoumání střetů rekreace a ochrany přírody nastal až v 60. letech 20. století. Právě v tomto období značně vzrostl zájem o rekreaci ve většině vyspělých zemí (Cole, 2004). Významnou metodou, která vznikla v 80. letech, je metoda LAC – Limits of Acceptable Change. Jde o rámec pro komplexní stanovování přijatelných změn v chráněných územích, jehož proces zahrnuje 9 specifických kroků (Stankey a kol., 1985).

Další metodou je koncept únosné kapacity, který je na rozdíl od modelu LAC složitější, neboť se zaměřuje na únosnost působících vlivů ve vztahu k následným dopadům na přírodní a sociální systémy. Záměrem využití této metody je určit akceptovatelnou míru působících vlivů. Východiskem je míra flexibility daného přírodního systému na působící externí vliv a s tím související vratnost či nevratnost změny a akceptovatelnost či neakceptovatelnost výsledného stavu daného přírodního systému. Únosná kapacita se skládá z ukazatelů kvantity, kvality a citlivosti přírodních i lidmi vytvořených zdrojů dané lokality (Zelenka, 2012).

Dalšími využívanými metodami jsou Tourism Optimalization Management Model (TOMM), Visitor Impact Management (VIMP), Visitor Experience and Resource Protection process (VERP) a Visitor Activity Management Planning (VAMP). Pomocí těchto systémů se provádí identifikace kvantitativních indikátorů a standardů, které determinují, kolik změn způsobených lidskou činností je přijatelných (Eagles, McCool, 2002).

V České republice lze jako odborníka na tuto problematiku uvést Čihaře (např. Čihař a kol., 1999; Čihař, Třebický, 2000; 2001), jenž se zabývá monitoringem turismu v

českých národních parcích. Na Slovensku se tématem vlivů turismu na přírodní prostředí zabývá např. Barančok (např. Barančok, 1999; Barančok, Barančoková, 2008).

### **3.3 Právní omezení rekreačních aktivit vycházející z legislativy ochrany přírody na Slovensku**

Ve Slovenské republice upravuje územní i druhovou ochranu zákon č. 543/2002 Z. z. (Národná rada SR). Tento zákon určuje působnost orgánů státní správy a obcí a dále práva a povinnosti právnických a fyzických osob v oblasti ochrany přírody a krajiny. Cílem tohoto zákona je přispět k zachování rozmanitosti podmínek a forem života na Zemi, vytvářet podmínky pro trvalé udržení, obnovu a racionální využívání přírodních zdrojů, záchranu přírodního dědictví, charakteristického vzhledu krajiny a dosažení a udržení ekologické stability.

#### **Vymezení národního parku**

Zákon vymezuje národní park jako rozsáhlejší území s výměrou nad 1000 ha s ekosystémy nezměněnými lidskou činností, nebo území s jedinečnou a přirozenou krajinnou strukturou, tvořící nadregionální biocentra a nejvýznamnější přírodní dědictví, ve kterých je ochrana přírody nadřazená nad ostatní činnosti. Národní park vyhláší vláda nařízením.

Na území národního parku platí automaticky třetí stupeň ochrany. Na území ochranného pásma chráněného území s třetím stupněm ochrany platí druhý stupeň ochrany. Orgán ochrany přírody omezuje rozsah a způsob dopravy a vstup veřejnosti do národního parku a vydává návštěvní pořádek parku a jeho ochranného pásma všeobecně závaznou vyhláškou.

Na území, ve kterém platí třetí stupeň ochrany, je v souvislosti s rekreací zakázáno především:

- pohybovat se mimo vyznačený turistický nebo naučný chodník,
- tábořit, stanovat, bivakovat, jezdit na koni, a zakládat oheň mimo uzavřené stavby za hranicemi zastavěného území obce,

- používat zařízení způsobující světelné a hlukové efekty jako ohňostroje, laserové zařízení apod.,
- rozšiřovat nepůvodní druhy rostlin a živočichů,
- a sbírat rostliny včetně jejich plodů.

Na území, na kterém platí čtvrtý stupeň ochrany je v souvislosti s rekreací zakázáno:

- vykonávat činnosti uvedené pro území ve třetím stupni ochrany,
- volně pustit psa,
- umisťovat informační nebo reklamní zařízení,
- a sbírat nerosty a zkameněliny.

Na území, na kterém platí pátý stupeň ochrany je v souvislosti s rekreací zakázáno:

- vykonávat činnosti uvedené pro území ve čtvrtém stupni ochrany,
- zasahovat do lesního porostu a poškozovat vegetační a půdní kryt,
- osvětlovat běžeckou nebo lyžařskou trať anebo sportovní areál,
- rušit klid a ticho,
- a chytat, usmrtit nebo lovit živočichy.

### **3.4 Monitoring**

Národní parky zaštiťují ochranu přírodních, historických a kulturních hodnot krajiny a umožňují jejich užívání pro rekreační účely. Tato role obecně vyžaduje uplatňování monitoringových metod, kterých existuje celá řada (Cessford, Muhar, 2003). Obecně lze provádět ekologický monitoring týkající se stavu složek životního prostředí či monitoring návštěvnosti. Zelenka s Páskovou (2012) charakterizují monitoring jako pravidelné sledování a vyhodnocování vybraných veličin v prostoru a čase, mimo jiné zaměřené na sledování stavu složek životního prostředí. Naproti tomu monitoring návštěvnosti se zabývá kvalitativním a kvantitativním sledování návštěvníků. Tato práce je zaměřena na monitoring návštěvníků.

Systematický dlouhodobý ekologický monitoring je fundamentálním procesem ve většině zemí, monitoring návštěvníků nemá tak dlouhou tradici (Cessford, Muhar, 2003). Ve většině evropských zemí je monitoring návštěvníků obvykle organizován formou ad-hoc, bez systematictějšího plánování (Muhar a kol., 2002).

Pokud se jedná o zjišťování profilu návštěvníka, kvantitativní metody, jako jsou např. automatické sčítání, fyzické pozorování, GPS visitor tracking apod. jsou v tomto případě využitelné jen v omezené míře. Profil návštěvníků, jejich názory, požadavky a hodnotící soudy je nutno sledovat kvalitativními metodami sociologických či marketingových šetření, jako jsou např. osobní rozhovory a dotazníky (Institut rozvoje podnikání, 2005).

### **3.5 Monitoring návštěvnosti**

Zelenka s Páskovou (2012, str. 354) definují monitoring návštěvnosti jako *„kvantitativní nebo kvalitativní sledování návštěvníků a jejich dopravních prostředků na dopravních komunikacích, stezkách, místech soustředění návštěvníků, na atraktivitách cestovního ruchu i integrálně v celých destinacích cestovního ruchu.“*

Mnoho autorů (Holyoak, Carson, 2009; Orellana a kol., 2011) se shoduje, že modelování pohybu návštěvníků a zejména sledování jejich proudění chráněným územím je stěžejní pro úspěšný management oblasti, stanovení ekologické únosnosti území, tvorbu návštěvních řádů atd. Monitoring pohybu návštěvníků umožňuje identifikovat nejvíce či nejméně navštěvovaná místa, preference jednotlivých skupin i jak dlouho na daném místě setrvávají či zda se sem vrátí. Fyzické rozhovory a dotazníky zjišťují dále celou řadu sociologických a demografických dat. Zjištěné informace slouží managementu národního parku k lepšímu porozumění a tím i uspokojení návštěvníka a ke snižování nežádoucích dopadů na chráněné ekosystémy.

Na počátku každého monitoringu musí být jasně definován jeho cíl. K jeho dosažení je obvykle použit mix různých monitoringových metod. Muhar a kol. (2002) rozlišují šest prvků, které se mohou stát objektem monitoringu:

- počet návštěv
- počet (individuálních) návštěvníků
- využití území (např. hledisko otevírací doby chráněného území)
- ‘visitor flow’, neboli proudění návštěvníků (návštěvník / hodina / směr)
- hustota návštěvníků
- aktivity návštěvníků.

Eagles a kol. (2002) uvádějí, že monitoring by měl být realizován pracovníky a strážci chráněného území, místními školami, vysokými školami a univerzitami, místní komunitou, touroperátory nebo i samotnými návštěvníky.

Stěžejní je také brát v potaz externí faktory, které mohou mít značný efekt na návštěvnost, jako počasí, speciální akce (např. sportovní soutěže) nebo státní svátky a doby dovolených. Ne každá osoba, která do parku vstoupí, je návštěvník, ovšem platí, že pokud je cíl monitoringu kvantifikovat střety lidí a ekosystémů, měl by být do výzkumu zahrnut celkový počet lidí. Velmi často je monitoring návštěvníků realizován pouze u vstupů do chráněného území. Pokud je ale cílem kvantifikovat interakce mezi návštěvníky a ekosystémem, měl by monitoring probíhat ve vnitřních oblastech území. Nejčastěji probíhají sčítací aktivity v jeden, předem vybraný den. Velmi často jsou vybírány dny, kdy se očekává vysoká návštěvnost (např. víkendové dny). Pro pochopení dynamiky rekreace je nezbytné realizovat monitoring za každého počasí, za všechna roční období, ve všední i víkendové dny atd. (Muhar a kol., 2002).

Hornback s Eaglesem (1999) upozorňují, že mnoho parků monitoruje návštěvnost neefektivně, a to zejména z důvodů nedostatku pracovníků, finančních prostředků a také velkého množství vstupů do parku. I přes tyto překážky by se chráněné oblasti měly snažit monitoring návštěvnosti zabezpečit.



### **3.5.1 Techniky monitoringu**

Pro monitoring návštěvnosti existuje celá řada technik. V této podkapitole budou stručně popsány nejvyužívanější z nich.

#### **Osobní rozhovory a dotazníky**

Osobní rozhovory a dotazníky jsou integrální součástí monitoringových konceptů. Poskytují převážně kvalitativní informace o potřebách a motivacích návštěvníků, jejich základní demografické údaje, aktivity v chráněné oblasti atd. Osobní rozhovory poskytují vůbec nejobsáhlejší a nejcennější informace, ale vzhledem k náročnosti sběru dat nejsou prováděny příliš často. Nejeefektivnější bývá jejich kombinace s kvantitativními daty z automatických sčítání. (Cole, Daniel, 2003; Muhar a kol., 2002) Někteří autoři uvádějí, že monitoring stojící pouze na dotaznících má nízkou vypovídací hodnotu a ovlivňuje jej i fakt, že návštěvníci si často přesně nevzpomenou, která místa v parku navštívili, kde se zastavili atd. Nicméně dotazníkové šetření stále považují za nezbytný nástroj monitoringu (Wolf a kol., 2012).

#### **Pozorovací techniky**

Nejčastějšími pozorovacími technikami jsou fyzické pozorování (sčítání) a nahrávky kamerovým systémem. Fyzické pozorování je prováděno zaměstnancem nebo pověřeným pracovníkem přímo v terénu, provádí se sčítání návštěvníků, popř. sledování dalšího směru jejich cesty. Tato metoda je flexibilní, přesná, ale klade vysoké nároky na čas pracovníků. Video nahrávky a time-lapse fotografie poskytují přesná data, tato technika je však finančně náročná a vyžaduje spoustu údržby (Cessford a kol., 2002). Dále lze využít techniky GVT – ‚GPS Visitor Tracking‘, kde se jedná o sledování pohybu návštěvníků po chráněném území pomocí GPS (Beeco a kol., 2014).

#### **Automatické sčítání**

Pomocí sčítacích zařízení se sbírají data jak o pěších návštěvnících, tak o automobilech a cyklistech. Využívají se turnikety, optoelektronické snímače, nášlapná zařízení, tepelné a magnetické snímače. Indukční čidla se používají pro sčítání automobilů a

cyklistů a fungují na principu detektoru kovových objektů (Muhar a kol., 2002; Cessford a kol., 2002). Sčítací zařízení (viz obr. 1) ale nezřídka zkreslují počet dat a to z mnoha důvodů. Pokud například není umístěno dostatečně vysoko, nemusí snímat dětské návštěvníky, problémy také způsobuje dvojitý záznam jednoho návštěvníka, který prošel po cestě tam i zpět, snímání zvěře apod.

Obr. č. 1: Příklad sčítacího čidla v NP Podyjí



Foto: Jiří Schneider

Muhar a kol. (2002) uvádí výčet tří klíčových cílů pro budoucí vývoj monitoringu návštěvnosti:

- Zvýšení povědomí řídicích pracovníků – stále zde není dostatečné povědomí o potřebě monitoringu a managementu návštěvnosti.
- Standardizace metod – mezinárodní komparace výsledků monitoringu je velmi těžká, ne-li nemožná, pokud každý stát používá rozličné metody.
- Vývoj spolehlivějších automatických senzorů s více možnostmi pro analýzu.

V této souvislosti lze také zmínit příklad z Finska. V letech 1998 – 2000 zde byl zahájen projekt standardizace průzkumů návštěvnosti. Jako výstup vznikl standardizovaný dotazník, zkoumající nejdůležitější informace, jako profil návštěvníka, jeho motivace, jeho aktivity v rámci rekreačního využívání dané oblasti atd. Cílem bylo zajistit možnost shromažďování porovnatelných informací z různých lokalit v celém Finsku a zajistit dlouhodobé monitorování změn chování návštěvníků ve zkoumaných oblastech. Jako jeden z největších úspěchů autoři považují fakt, že díky tomuto projektu se změnil přístup zdejšího managementu chráněných území, jež nyní považuje dotazníková šetření za důležitý aspekt při další správě národních parků (Erkkonen, Sievänen, 2002).

### **3.5.2 Tvorba dotazníku**

Předmětem standardizovaného výběrového dotazníkového šetření návštěvníků v regionech je analýza faktorů, které charakterizují jejich strukturu a názory dotýkající se cestovního ruchu v dané oblasti (Institut rozvoje podnikání, 2005). Při tvorbě dotazníku je třeba si dávat pozor na jeho správné sestavení. Špatný dotazník může negativně ovlivnit získané informace a výsledky pak nemusí odpovídat cílům šetření. Doporučení pro sestavování dotazníků lze shrnout do čtyř zásad:

1. Úspornost dotazníku
2. Snadnost orientace a vyplnění
3. Celková promyšlenost jeho koncepce
4. Na první pohled patrná zajímavost a přitažlivost (Foret, 2008).

Foret (2008) rozlišuje tři základní typy otázek:

- Otevřené – nepředkládají respondentovi žádné varianty odpovědí
- Uzavřené – předem uvádějí několik možných variant, dále se dělí na dichotomické (možnost výběru dvou možností), výběrové (možnost výběru jen jedné varianty), výčtové (možnost výběru několika variant) a polytomické (s uvedením pořadí variant).
- Polootevřené – kombinace předchozích.

Horneman a kol. (2002) popisují ve své práci jednotlivé kroky sestavování dotazníků, které lze shrnout do 8 základních kroků:

1. Definice cílů dotazníkového šetření
2. Rešerše metod sběru dat
3. Komparace a evaluace metod
4. Vybrání nejvhodnější metody
5. Tvorba jednotlivých otázek
6. Stanovení rozvržení dotazníku
7. Evaluace dotazníku
8. Provedení pilotáže dotazníku

Konkrétní využití těchto kroků i výše uvedených otázek v této práci viz kapitola 5. Metodika.

### **3.5.3 Realizace dotazování**

Samotný sběr dat pomocí dotazování probíhá výzkumem „v terénu“ formou přímého nebo zprostředkovaného kontaktu výzkumníka a respondenta. Dotazování může mít tři formy:

- písemné dotazování
- osobní dotazování
- telefonické dotazování

Při písemném dotazování jsou požadavky na dotazník největší, protože respondent musí dotazník vyplnit sám, bez pomoci výzkumníka. Otázky musí být jasně formulované. Při osobním dotazováním se v dotazníku vymezují informace určené pro výzkumníka a pro respondenta, tyto je vhodné graficky rozlišit, aby nedošlo k omylu. Tato technika spočívá v kladení otázek výzkumníkem, kdy sám zaznamenává odpovědi do dotazníku. Při telefonickém dotazování čte výzkumník instrukce, otázky i odpovědi. Dotazník by měl být kratší než při osobním dotazování (Břoušková, Humenčák, 2007). Závěrečným

důležitým krokem je kontrola úplnosti a správnosti vyplnění dotazníků. Neúplně vyplněné dotazníky by se měly z dalšího zpracování vyloučit (Foret, 2008).

### **3.5.4 Popis cílové skupiny a výběr respondentů**

Punch (2008) definuje výběrový vzorek respondentů jako menší podmnožinu větší cílové skupiny. Způsob výběru respondentů by měl dle něj vyplývat z celkové logiky výzkumu a výzkumných otázek.

Reprezentativnost průzkumu znamená, že výsledky zpracované za výběrový soubor jsou vypovídající za všechny členy základního souboru. U průzkumu návštěvníků v terénu ale nejsou jejich struktura ani počet předem známy a nelze tudíž uplatnit kvótní výběr podle předem stanovených znaků, který by reprezentativnost výběrového souboru zaručil. Institut rozvoje podnikání (2005) proto v tomto případě doporučuje uplatnit prostý náhodný výběr zohledňující přirozený pohyb návštěvníků v terénu.

Malhotra (2010) uvádí, že při prostém náhodném výběru má každý jedinec ze základního souboru stejnou pravděpodobnost výběru do průzkumu a jako velkou výhodu vidí jednoduchost určení respondentů. Na druhé straně však podle něj náhodný výběr nezaručí reprezentativnost vzorku. S tímto tvrzením souhlasí Marshall (1996), který uvádí, že prostý náhodný výběr vzorku představuje nejsnazší cestu ke generalizaci výsledků, ale není nejefektivnější ve smyslu porozumění komplexních problémů v rámci chování návštěvníků.

Dle Institutu rozvoje podnikání (2005) nemusí být pro zajištění reprezentativnosti šetření návštěvnosti výběrový soubor respondentů příliš rozsáhlý. Při intervalu spolehlivosti 0,05 na hladině významnosti 95 % by byl postačující soubor 384 respondentů, a to i kdyby základní soubor všech návštěvníků regionu byl v řádu několika milionů.

Respondenti nesmí tvořit homogenní skupiny, nelze oslovit např. větší počet účastníků jednoho zájezdu nebo rekreantů v jednom ubytovacím zařízení. Výběr nesmí být

zaměřen jednostranně, např. pouze na mladé. Skladba respondentů by měla být co nejpestřejší (rodiny, větší skupiny i jednotlivci, pěší, cyklisté, starší i mladší). Výjimkou z tohoto pravidla je úsilí oslovit co nejvíce zahraničních návštěvníků, jejichž podíl na vzorku nesmí být omezován (Institut rozvoje podnikání, 2005).

## **3.6 Příklady zahraničních studií**

### **3.6.1 Monitoring v Rakousku – Danube Floodplains National Park**

Národní park Danube Floodplains, založen v roce 1997 a nacházející se nedaleko Vídně, vyžaduje díky vysokému počtu návštěvníků intenzivní monitoring rekreačního využívání. Velký počet rekreantů vyústil ve změny jejich chování. Na přelidnění určitých částí parku reagují tím, že změni trasu své cesty, nebo park navštíví v jiné dny. V roce 1998 byl zahájen dlouhodobý monitoring kombinací různých metod. Zavedeno bylo permanentní time-lapse video nahrávání rekreačních aktivit na pěti místech, přičemž díky typu užitého video systému byla zaručena anonymita všech osob. Dále byla provedena série rozhovorů na 11 místech u hlavních vchodů do parku doprovázených osobním pozorováním, kdy byl sčítán celkový počet návštěvníků, velikost skupin, směr cesty, počet psů, zda byli na vodítku či ne apod. Rekreanti byli také vybízeni k zakreslení jejich plánované nebo uskutečněné cesty parkem do předložené mapy. Dále byly nainstalovány infračervené senzory. (Arnberger, Brandenburg, 2002; Arnberger, Hinterberger, 2003).

### **3.6.2 Monitoring v Malajsii – Boko National Park**

Národní park Boko se nachází ve státě Sarawak v Malajsii, na ostrově Borneo. Jedná se o rozvíjející se turistickou destinaci. V roce 2012 zde byla provedena studie, která měla za cíl zanalyzovat motivy k návštěvě parku. Hlavní využitou metodou byla metoda přímého dotazování pomocí dotazníků. Ten obsahoval otázku s vyjádřením škály, což je nejvhodnější nástroj pro zjištění názoru respondenta. Uvedeno bylo 20 možných charakteristik - motivů k návštěvě parku a návštěvníci se vyjadřovali na bodové škále 1 - 5, přičemž zaznačili možnost, ke které se přikláněli nejvíce. Výsledky výzkumu mají

pomoci managementu ke zhodnocení atributů národního parku a k marketingovým účelům (Kamri, Radam, 2013).

### **3.6.3 Monitoring na Slovensku – Tatranský Národní park**

V Tatranském národním parku probíhal monitoring návštěvníků již od roku 1972, konkrétně formou sčítání lidí během několika dní v letní turistické sezoně. Dlouhodobý a systematický monitoring, který by poskytl základní informace o návštěvnosti parku, v oblasti chyběl. Práce Švajdy (2009) se snaží přispět ke zkvalitnění monitoringu v parku, a to prostřednictvím výzkumu průměrných denních i celkových návštěv, dynamiku návštěv, počet návštěv ve vztahu k únosné kapacitě zkoumané oblasti i vliv počasí na návštěvnost. Z nevhodnějších metod, umožňujících dlouhodobý monitoring, bylo využito pyroelektrické sčítací zařízení, které bylo nainstalováno na předem vybrané turistické stezce. Celkový počet sčítacích dnů činil 174 (Švajda, 2009).

### **3.6.4 Monitoring v České republice**

Zelenka a kol. (2013) považuje monitoring návštěvnosti v České republice za velmi nesystematický. Uvádí, že v minulosti byly prováděny pilotní studie zaměřené na ověření dané metodiky monitoringu, a také studie sloužící ke zjištění přehledu dopadů rekreace na chráněná území. K postupnému zavádění automatického monitoringu dochází po roce 2000.

Jelikož byly kladeny čím dál větší požadavky na kvalitativní informace o návštěvnících, záměrem organizace Czechtourism se stalo realizovat plošná šetření k získání zpětné vazby od návštěvníků. Proto byl v roce 2005 zahájen projekt „Monitoring návštěvníků v turistických regionech České republiky“, který umožňuje sledovat strukturu návštěvníků a jejich postoje, a to včetně změn v čase. Důležité je využití stejné metodiky – tedy standardizovaného dotazníku, který umožní meziregionální srovnávání (Institut rozvoje podnikání, 2005). Dále je monitoring návštěvníků prováděn prostřednictvím turistických informačních center, které využívají aplikaci „Systém monitoringu návštěvnosti“ jako terminál pro zadávání informací o počtu a národnosti

příchozích návštěvníků. Od roku 2008 byl také zaveden šestiletý projekt IOP – Monitoring zahraničních návštěvníků ČR, jehož cílem je definovat profily zahraničních návštěvníků České republiky (Czechtourism, 2013).

Dále je návštěvnost monitorována dílčími studiemi. Pro příklad je uvedena práce Čihaře (Čihař a kol., 1999), který provedl kvantitativní i kvalitativní monitoring návštěvnosti v Národním parku Šumava spočívající ve fyzickém sčítání návštěvníků a dotazníkovém šetření. Období bylo vybráno tak, aby podchytilo vrchol letní sezony, monitoring trval 9 dní. Během sledovaného období bylo provedeno 46964 dílčích záznamů, které odpovídají zhruba 23 tisícům průchodů skutečně zaznamenaných osob. Dotazník obsahoval otázky zjišťující základní demografické údaje a také postoje a názory, související se stávajícím způsobem správy a řízení národního parku. Vybraná data poté porovnává s analogickými údaji z roku 1997 své předchozí práce (Čihař a kol., 1997).



## 4 NP MALÁ FATRA - POPIS ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

Národní park Malá Fatra se nachází na severozápadním Slovensku, v Žilinském kraji, na území okresů Žilina, Martin, Dolný Kubín a Ružomberok, viz obr. 2. Jde o turisticky velmi atraktivní oblast, která svou zachovalou přírodou, horskými vrcholy, dolinami, a vodopády přiláká každoročně tisíce návštěvníků. Zájmové území bylo nejdříve chráněno vyhlášením za chráněnou krajinnou oblast (CHKO) v roce 1967, poté bylo v roce 1988 překategorizováno na národní park. Rozloha parku činí 22 630 ha. Celková délka pohorí Malé Fatry je 52 km, šířka 16 km. Nejvyšším vrcholem Malé Fatry je Velký Kriváň, který dosahuje nadmořské výšky 1709 m n. m. Malou Fatru tvoří dvě samostatné části, které jsou velmi odlišné. Jižní část, Lúčanská Fatra, je nižší a zalesněná i na hřebeni. Severní část, Kriváňská Fatra je vyšší a daleko atraktivnější, odlesněný hlavní hřeben je velmi členitý (Pagáč, Belák, 1990). V rámci území národního parku a jeho ochranného pásma se nachází 30 maloplošných chráněných území (14 národních přírodních rezervací, 10 přírodních rezervací, 5 přírodních památek a 1 chráněný areál). (Správa NP MF, 2011-2013)

Obr. 2: Lokalizace NP Malá Fatra v rámci Slovenské republiky



Zdroj: poupraveno z <http://www.oslovensku.sk/metod-podpora.html>

Příroda národního parku Malá Fatra reprezentuje svou pestrostí, morfologickou členitostí, výškovým rozpětím a biocenózami na vápnatých a kyselých půdách jeden

z nejsilnějších komplexů západokarpatské přírody. Svou zeměpisnou polohou umožňuje zastoupení bohaté škály rostlinných a živočišných druhů, mezi nimiž se vyskytují i endemity (Maršáková-Němejcová a kol., 1977).

#### **4.1 Geomorfologie**

Geologické podloží Malé Fatry je velmi pestré. Na žulové jádro pohoří, které se tyčí na jižních svazích a nad dolinou Váhu, ze severozápadu přiléhají příkrovy tvořené vápenci, dolomity a slíny. Na menších plochách se vyskytují křemence a břidlice. Velmi výrazně se uplatňuje chočská série, jejíž triasové dolomity tvoří majestátné soutěsky Rozsutců, Bobot a Sokolie spolu s kaňony Dier a Tiesňav. S triasovými dolomity kontrastují neokomové vrstvy slínu, které tvoří oblý reliéf Stohu a Stien. Hřeben od Chlebu směrem na Velký a Malý Kriváň tvoří horniny obalové série, především vápenec (Velký Kriváň), ale i křemence a břidlice (Maršáková-Němejcová a kol., 1977).

#### **4.2 Půdy**

Z půdních typů se na území nejčastěji vyskytují rendziny, kambizemě a podzoly. Podzoly se zde vyskytují ve dvou hlavních typech - kambické a humusovo železité podzoly, které jsou budovány zvětralinami kyselých hornin. Vyskytují se ve vrcholových částech hřebene od vrchu Suchý až po masiv Hromové. Oligobazické kambizemě jsou vyvinuté na krystalických horninách jižních svahů centrálního hřebene, Stohu a Hromového. Rendziny vznikají ze zvětralin pevných karbonátových hornin a vyskytují se v celé Vrátné dolině a na severním svahu hřebene kolem Malého Kriváně (Šály, Šurina, 2002).

#### **4.3 Flora**

Převládajícím vegetačním společenstvím jsou lesní společenstva. Na území národního parku bylo dodnes zjištěno více než 1100 druhů vyšších rostlin. Vyskytují se zde 4 endemity Malé Fatry – alchemilka sojákova (*Alchemilla sojakii*), alchemilka panenská

(*Alchemilla virginea*), očianka stopkatá (*Euphrasia stipitata*) a jeřáb fatranský (*Sorbus margittaiana*) (ŠOP SR, 2015b). Na bazických horninách jsou hojné horské druhy i druhy subalpínského stupně. V porostech na vápencovém Krivání rostou večernice sněžná (*Hesperis nivea*), kruhatka Matthiollova (*Cortuza matthiolii*), lomikámen okrouhlostý (*Saxifraga rotundifolia*), řeřišnice trojlistá (*Cardamine trifolia*) atd. Na křemencovém podloží se vyskytují extrémně kyselá společenstva. V nižších polohách převládá dub zimní (*Quercus petraea*), ve vyšších jedle (*Abies*) a smrk ztepilý (*Picea abies* (L.) Karst). Dále zde roste třtina rákosovitá (*Calamagrostis arundinacea*), podbělice alpská (*Homogyne alpina*), bika lesní (*Luzula sylvatica*) atd. Na mozaikovitém geologickém podloží mezi Suchým vrchem a Chlebem rostou lomikámen pižmový (*Saxifraga moschata*), lepnice alpská (*Bartsia alpina*), pryskyřník horomilný (*Ranunculus oreophilus*), hvozdík lesklý (*Dianthus nitidus*) atd. Na vrcholu vápencového Kriváně roste kozinec alpský (*Astragalus alpinus*), ostřice vždyzelená tatranská (*Carex sempervirens* ssp. *tatrorum*), fialka dvoukvětá (*Viola biflora*) apod. (Maršáková-Němejcová a kol., 1977).

#### **4.4 Fauna**

Území národního parku je neobyčejně cenné i z hlediska fauny. Ve vysokých polohách žije medvěd hnědý (*Ursus arctos*), vlk obecný (*Canis lupus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), orl skalní (*Aquila chrysaetos*), jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*), zedníček skalní (*Tichodroma muraria*), pěvuška podhorní (*Prunella collaris*), vydra říční (*Lutra lutra*), čolek karpatský (*Triturus montandoni*) apod. (Maršáková-Němejcová a kol., 1977; ŠOP SR, 2015b).

#### **4.5 Ochrana přírody v NP Malá Fatra**

V zákoně č. 543/2002 Z.z. jsou ukotveny dvě úrovně územní ochrany přírody, které se navzájem překrývají. Území Malé Fatry je tedy chráněné prostřednictvím Národní sítě chráněných území a Soustavy chráněných území evropského významu. Podmínky a lokality pro rekreační a sportovní využití území Národního parku Malá Fatra jsou

upraveny Návštěvním pořádkem Národního parku Malá Fatra (vyhláška KUŽP v Žiline č. 9/2005). V rámci národního systému ochrany je na území národního parku a jeho ochranného pásma vyčleněných 14 národních přírodních rezervací, 9 přírodních rezervací, 5 přírodních památek a 1 chráněný areál, viz tabulka č. 1 (Správa NP MF, 2013).

Tab. 1: Přehled zvláště chráněných území na území NP Malá Fatra, stav ke dni 20. 12. 2015

<b>Národní přírodní rezervace</b>	<b>Výměra v ha</b>	<b>Přírodní rezervace</b>	<b>Výměra v ha</b>	<b>Přírodní památky</b>	<b>Výměra v ha</b>
Krivé	204	Hajasová	7	Šútovská epigenéza	52
Tiesňavy	443	Hrádok	6	Domašínsky meander	80
Prípor	272	Veľká Lučivná	66	Krasňanský luh	15
Starý hrad	85	Paráč	45	Kraľoviansky meander	18
Minčol	96	Pod Ríglom	14	Bôrická mláka	0,6
Suchý	429	Dubovské lúky	16		
Šíp	302	Močiar	8		
Šútovská dolina	527	Goľové mláky	7		
Kľačianska Magura	240	Hrabinka	0,4		
Sokolec	199				
Veľká Bránica	332				
Šrámnková	244				
Rozsutec	764				
Chleb	413				

Zdroj: Vlastní zpracování, data Správa NP MF, 2013

Evropský systém ochrany byl zaveden po vstupu Slovenska do Evropské Unie a představuje zavedení soustavy NATURA 2000, kterou tvoří Evropsky významné lokality a Ptačí oblasti (Správa NP MF, 2013).

### **Evropsky významné lokality**

Evropsky významné lokality (EVL) jsou legislativně podloženy Zákonem o ochraně přírody a krajiny č. 543/2002 Z.z, který implementuje evropskou směrnici O

stanovištích (92/43/EHS). V rámci těchto lokalit jsou chráněny evropsky významná stanoviště a evropsky významné druhy. Společně s Ptačími oblastmi tvoří soustavu NATURA 2000. Seznam Evropsky významných lokalit společně s jejich výměrou, stupněm ochrany, biotopy a faunou i florou je uveden v tabulce č. 2. (Správa NP MF, 2013; ŠOP SR, 2015a)

Tab. 2: Evropsky významné lokality na území NP Malá Fatra, stav ke dni 20. 12. 2015

<i>Lokalita</i>	<i>Výměra v ha</i>	<i>Stupeň ochrany</i>	<i>Biotopy EV</i>	<i>Živočiškové EV</i>	<i>Rostliny EV</i>
SKUEV0252 Malá Fatra	22 937,60	3. až 5.	26	33	6
SKUEV0251 Zázrivské lazy	2808	2.	10	8	2
SKUEV0221 Varínka	154,6	4.	4	x	1
SKUEV0254 Močiar	8,1	4.	4	4	x

Zdroj: Vlastní zpracování, data Správa NP MF, 2013

## **Ptačí oblasti**

Ptačí oblast Malá Fatra je stanovena Vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR. č. 2/2011 Z.z. ze dne 22. 12. 2010. Společně s EVL tvoří soustavu NATURA 2000. Ptačí oblast Malá Fatra má rozlohu 66 228,06 ha a hnízdí zde převážně ptačí druhy vázané na lesní, skalní a luční biotopy. Mezi chráněné druhy např. patří: orel skalní (*Aquila chrysaetos*), chřástal polní (*Crex crex*), tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*), tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*), sýc rousný (*Aegolius funereus*) a datel černý (*Dryocopus martius*) (Správa NP MF, 2013; ŠOP SR, 2015a; ŠOP SR, 2015b)

## **4.6 Vlivy rekreace na přírodní prostředí NP Malá Fatra**

Turismus zpravidla nepřináší velký rozsah environmentální degradace. Většina z negativních vlivů turismu jsou způsobeny sezónní a lokální koncentrací prostorových aktivit v hodnotných přírodních územích. Z hlediska míry významnosti potenciálních negativních vlivů má na území Národního parku Malá Fatra dominantní postavení

horský turismus. Nejvyšší míra ohroženosti se projevuje na plošně malém území Vrátné doliny a přilehlých partiích hlavního hřebene pohoří (SAŽP, 2002). V roce 2014 došlo meziročně ke snížení počtu posuzovaných zásahů z důvodu budování turistických a naučných chodníků, běžeckých, lyžařských, cyklo i mototras. Od tohoto roku se také podrobně eviduje počet záměrů budování ubytovacích a sportovních zařízení (SAŽP, 2014).

## **Půda**

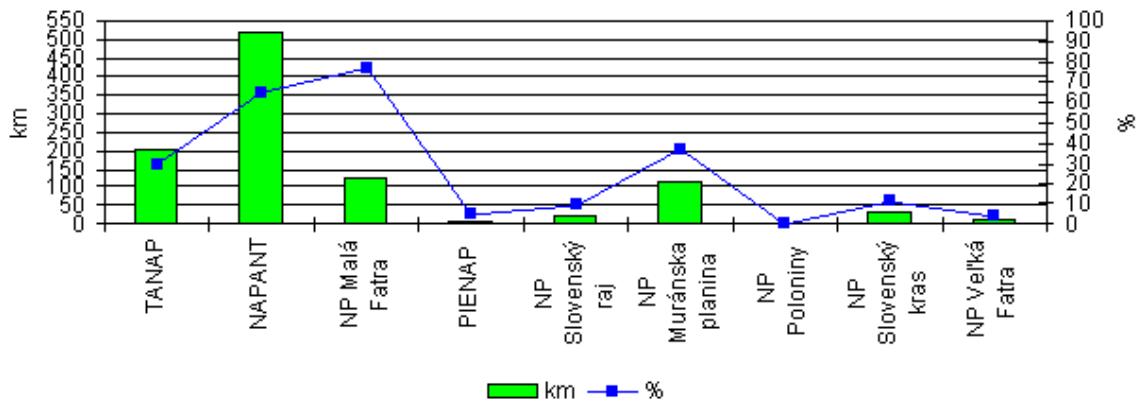
V NP Malá Fatra se na turisticky značených chodnících projevuje kritická eroze půdy. Výrazné zvýšení bylo zaznamenáno v letech 2002 – 2003. V roce 2014 byl zaznamenán mírný pokles délky erozí postižených chodníků (SAŽP, 2014). Značná část erozí postižených turisticky značených chodníků se nachází v pásmu nad horní hranicí lesa, resp. v roklinách, kde jsou v důsledku extrémních klimatických podmínek výrazně zhoršené podmínky pro regeneraci půd i rostlinstva. Obr. 3 zobrazuje erozi svahu způsobenou pohybem turistů mimo značené turistické stezky. Níže je na obr. 4 pro srovnání uvedena délka turisticky značených chodníků postižených erozí na území národních parků Slovenska (Enviroportál, 2014).

Obr. 3: Eroze svahu způsobená pohybem turistů mimo značené turistické stezky



*Foto: autor*

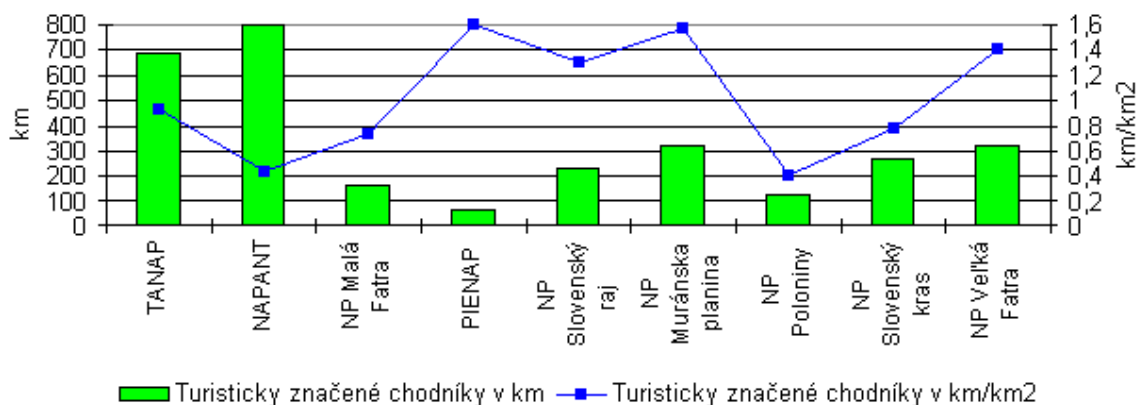
Obr. 4: Délka turisticky značených chodníků postižených erozí na území národních parků Slovenska v roce 2012



Zdroj: ŠOP SR; Zpracoval: SAŽP

Co se týče trendů v oblasti cestovního ruchu, lze konstatovat, že v časovém období let 2001 – 2011 došlo na území národního parku k nárůstu délky tras pro běžecké lyžování, turisticky značených chodníků a značených cyklotras. Obr. 5 zobrazuje zatíženost území NP Malá Fatra sítí turistických chodníků ve srovnání s ostatními národními parky v roce 2012 (Enviroportál, 2014).

Obr. 5: Zatíženost území národních parků sítí turisticky značených chodníků v roce 2012



Zdroj: ŠOP SR; Zpracoval: SAŽP

Jedním z indikátorů vlivu rekreace na biodiverzitu je také počet lokalit pro tzv. aktivní sporty za hranicemi zastavěného území obce na území národních parků. Během posledního desetiletí došlo na území národních parků k nárůstu počtu těchto lokalit,

v NP Malá Fatra byl zlomový rok 2005. Uvedené lokality jsou níže specifikovány v tabulce č. 3. V případě běžeckého lyžování, cykloturistiky a pěší turistiky jsou uvedené údaje o délce tras či chodníků uvedeny v km resp. v km/km<sup>2</sup> (SAŽP, 2014).

Tab. 3: Počty lokalit pro aktivity horského turismu za hranicemi zastavěného území obce na území Národního parku Malá Fatra

	<b>Horolezectví a skálolezectví</b>	<b>Skialpi- nismus</b>	<b>Táboření, stanování, bivakování</b>	<b>Lyžařská střediska</b>	<b>Běžecké lyžování</b>	<b>Cyklo- turistika</b>	<b>Pěší turistika</b>
2001	1	1				0	157/0, 69
2002	1	1				0	157/0, 69
2003	1	1		2		0	157/0, 69
2004	1	1	0	2	0	0	157/0, 69
2005	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35	157/0, 69
2006	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35/0, 15	157/0, 69
2007	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35/0, 15	157/0, 69
2008	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35/0, 15	157/0, 69
2009	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35/0, 15	157/0, 69
2010	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35/0, 15	157/0, 69
2011	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35/0, 15	157/0, 69
2013	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35/0, 15	167/0, 74
2014	5	0	4	2	15 + 157 TZCH	35/0, 15	167/0, 74

*Zdroj: Vlastní zpracování, data: SAŽP, 2011; 2014*

Nepříznivé dopady má také odhazování odpadu. Volně odhozený odpad, tzv. litter, je zde nežádoucí jak pro přírodní složku, tak i pro estetické působení na návštěvníky. Ladomerský s Veverkou ve své studii (Ladomerský, Veverka, 2005) identifikovali hmotnostní a objemové složení volně odhozených odpadů na území NP Malá Fatra. Pro odběr vzorků vybrali 4 frekventovaná místa – zříceninu Starý hrad, turistickou trasu Štefanová-Podžiar, turistickou chatu Vrátna - Snilovské sedlo a horní stanici lanovky pod Snilovským sedlem. Největší podíl tvořily plasty, především PET – nápojové obaly.



## 5 METODIKA

### 5.1 Pracovní postup

Prvním krokem pracovního postupu je shromáždění dostupných dat a zpracování dané problematiky formou literární rešerše. Zde jsou nastíněny hlavní pojmy a čtenář je uveden do řešené problematiky. Dalším krokem teoretické části je stručný popis lokality NP Malá Fatra. Na provedenou analýzu dostupných podkladů navázal terénní průzkum a rozhovor s ředitelem Správy NP Malá Fatra, na jehož základě byla práce zaměřena na dotazníkové šetření. V průběhu terénního průzkumu byla také pořizována fotodokumentace. Tento průzkum proběhl ve dnech 2. 6. – 6. 6. 2014.

V této práci bylo jako cíl šetření definováno získání kvalitativních informací o návštěvnicích národního parku Malá Fatra týkajících se demografických charakteristik, jejich motivací, názorů a aktivit. S ohledem na tento cíl byla zvolena metoda sběru dat v terénu, protože je žádoucí data získat přímo od návštěvníků. Poté byly vytvořeny jednotlivé otázky, z hlediska rozvržení dotazníku byl brán zřetel na to, aby na sebe otázky logicky navazovaly, a aby byl přehledný. Dotazník byl vyhotoven ve třech jazykových mutacích (slovensky, česky a polsky) a je uveden v příloze. Obsahuje celkem 19 otázek, z toho 8 uzavřených, 9 polouzavřených a 2 otevřené.

Nejčastějšími byly otázky polootevřené, jelikož chtělo být docíleno relativně snadného kódování dat při jeho převodu do elektronické verze, ale rovněž chtěla být respondentům ponechána možnost vybrat odpověď „jiné“ a dopsat možnost dle svého uvážení. Jedná se o otázky zjišťující např. důvod návštěvy NP Malá Fatra, typ a místo ubytování, provozované aktivity nebo národnost. Druhým nejčastějším typem otázek v dotazníku jsou uzavřené, a to jak výběrové (otázka na pohlaví respondentů, průměrné denní výdaje, preference), tak výčtové (důvod návštěvy, navštívené lokality během pobytu atd.). Otevřené otázky zjišťovaly, odkud návštěvník přijel (z jakého okresu) a zdali má nějaké konkrétní připomínky.

Před samotným šetřením byla provedena pilotáž, která zjišťovala, zda je dotazník pro respondenty srozumitelný. Cílovou skupinou pro dotazování byli účastníci rekreačních aktivit na území národního parku, dotazování spočívalo v prostém náhodném výběru respondentů na předem vytipovaných místech s vysokou mírou návštěvnosti.

Dotazníkové šetření v roce 2014 proběhlo v měsíci září, 6. - 20. 9. 2014 a následující rok 11. - 12. 7. 2015. Jako místa určená ke sběru dat byla vybrána dvě sedla - sedlo Medzirozsutce a sedlo Podžiar, která protínají velmi frekventované turistické chodníky, vedoucí z Dier na Malý a Velký Rozsutec. Jedná se o místa s posezením určená k odpočinku, kde autorka předpokládala, že budou respondenti nejvíce ochotni k podílení se na výzkumu. Sběr dat probíhal jak písemnou, tak osobní metodou. Respondentům ochotným k vyplnění dotazníku byl po krátkém úvodu a vysvětlení cílu dotazníku předán jeden výtisk dotazníku s perem na psaní, odpovídali tedy samostatně. Někteří byli ochotni podílet se na dotazníku pouze za asistence autorky, dotazování tedy probíhalo osobní metodou, to znamená, že respondentovi je položena otázka a odpověď je pak zakroužkována v předem daných možnostech. Jednalo se o anonymní formu výzkumu.

Tab. 4: Přehled terénního dotazníkového šetření

<i><b>Datum</b></i>	<i><b>Den</b></i>	<i><b>Monitoring</b></i>	<i><b>Lokalita</b></i>
6. 9. 2014	sobota	dopolední, odpolední	sedlo Medzirozsutce, sedlo Podžiar
7. 9. 2014	neděle	dopolední	sedlo Podžiar
20. 9. 2014	sobota	dopolední	sedlo Podžiar
11. 7. 2015	sobota	dopolední, odpolední	sedlo Medzirozsutce, sedlo Podžiar
12. 7. 2015	neděle	dopolední, odpolední	sedlo Podžiar

*Zdroj: vlastní zpracování*

Zkoumané jevy:

- demografické charakteristiky (pohlaví, věk, národnost, místo bydliště)
- důvod návštěvy NP Malá Fatra
- způsob dopravy, místo, délka a typ ubytování
- provozované aktivity, navštívené turistické cíle

- denní výdaje, dostatečnost infrastruktury
- omezení z důvodu opatření ochrany přírody
- uvítání dalších naučných stezek a nouzových nocovišť

Provázanosti jevů:

- Délka pobytu v závislosti na věku respondentů
- Způsob dopravy do regionu v závislosti na věku
- Důvod návštěvy v závislosti na věku
- Důvod návštěvy v závislosti na délce pobytu
- Denní útrata v závislosti na věku
- Typ ubytování v závislosti na délce pobytu
- Navštívené lokality v závislosti na délce pobytu

Následně byly výsledky převedeny do elektronické podoby za použití programu Microsoft Office Excel, aby se zde surová data mohla dále zpracovat. K porovnání hodnot různých kategorií byly použity skupinové sloupcové grafy a dále grafy výsečové. Jako základní třídící kritéria pro vyhodnocení byla vybrána věk návštěvníků, délka pobytu a místo bydliště. Získané informace byly slovně interpretovány. Mapy byly vytvořeny v programu ArcMap společnosti Esri. K jejich zpracování byla použita veřejně dostupná databáze ArcČR 500.

Na závěr je nutno zmínit, že ve vyhodnocení dotazníkového šetření je pro všechny respondenty mimo jiné používáno slovo návštěvník, nejedná se v tomto případě tedy jen o respondenty, kteří v regionu nestrávili noc.

## **5.2 Způsob vyhodnocení výsledků**

Pro převedení získaných dat do elektronické podoby byl celkový soubor 413 dotazníků rozdělen podle data jejich sběru na dvě samostatné skupiny – pro rok 2014 a 2015, a to z důvodu vyhodnocení sezónních rozdílů. Poté byly v průběhu analýzy obě skupiny

sloučeny. Údaje bylo pro převod do elektronické podoby nutné kódovat, u uzavřených otázek byly jednotlivým variantám odpovědí přiděleny číselné znaky.

Protože byl v obou šetřeních sesbírán odlišný počet dotazníků, bylo nutné data porovnávat v procentech místo absolutních počtů. Při třídění podle dvou třídících znaků byly využity kombinační tabulky. Jako základní třídící kritéria byla zvolena věk návštěvníků, délka pobytu a místo bydliště. Při vyhodnocování podle dvou třídících znaků jsou uváděny jen statisticky významné jevy.

U otázek č. 5, 10, a 11, které jsou interpretovány v grafech č. 4, 5 a 11, se součet nerovná stu procent, ale celkovému počtu odpovědí, poněvadž respondenti mohli zaznačit více odpovědí. U otázek č. 8 a 9, vyhodnocených v grafech č. 9 a 10, také součet absolutních četností neodpovídá celkovému počtu vyplněných dotazníků, a to proto, že tyto otázky vyplňovali pouze respondenti využívající služeb ubytování.

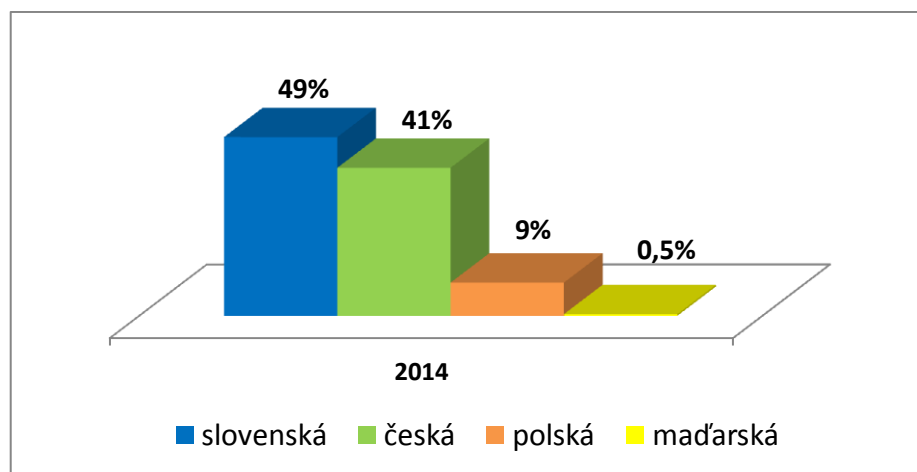
## 6 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ

### 6.1 Základní charakteristiky

Dotazník vyplnilo celkem 413 respondentů. Za rok 2014 bylo shromážděno 211 dotazníků, vyplněno bylo 98 slovenských, 82 českých a 29 polských. Se dvěma maďarskými turisty byl dotazník vyplněn za asistence autorky. Za rok 2015 bylo vyplněno 202 dotazníků, z toho 106 slovenských, 87 českých a 9 polských.

Z hlediska národnostní struktury tvoří skoro polovinu respondentů slovenští návštěvníci, za rok 2014 jich bylo 98, v roce 2015 jich dotazník vyplnilo 106. Ze zahraničních turistů národní park Malá Fatra nejhojněji navštěvují Češi, jejich zastoupení se pohybuje okolo 40 % ze všech návštěvníků. Za rok 2014 jich dotazník vyplnilo 82, za rok 2015 byla jejich četnost 87. Polští návštěvníci jsou zde v roce 2014 zastoupeni 14 % s četností 29 respondentů, v létě 2015 se jich dotazníkového šetření zúčastnilo jen 9, což činí 4 %.

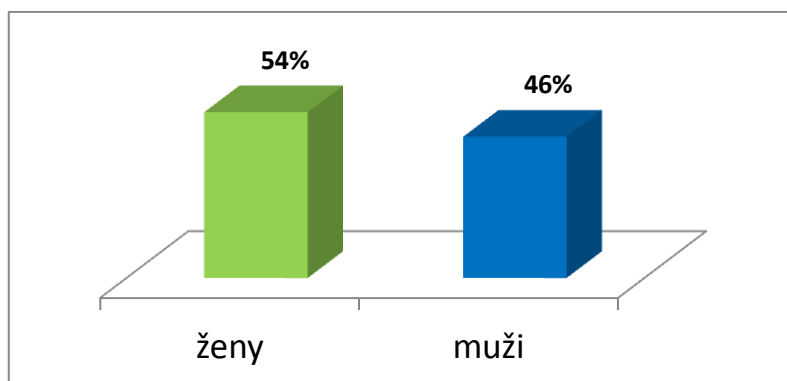
Graf č. 1: Národnost respondentů



Zdroj: Vlastní zpracování

Z celkového počtu respondentů dotazník vyplnilo 223 žen a 190 mužů, jejichž procentuální zastoupení znázorňuje graf č. 2. V obou šetřeních je zastoupení víceméně rovnoměrné, lehce převládají ženy.

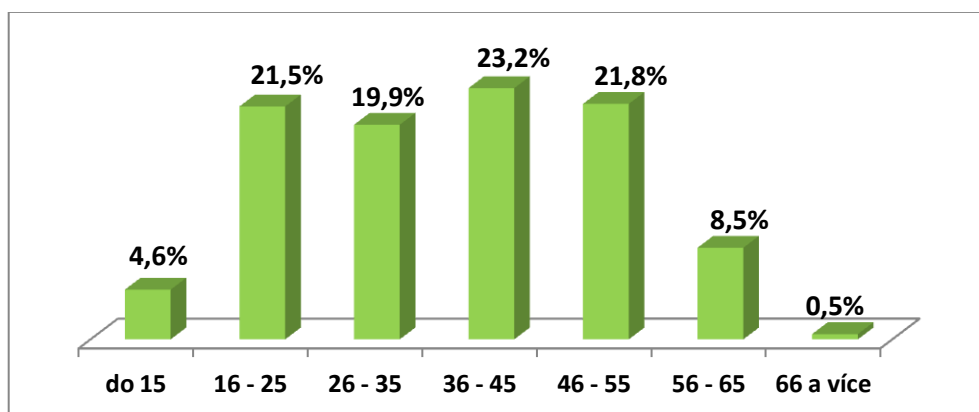
Graf č. 2: Zastoupení žen a mužů



*Zdroj: Vlastní zpracování*

Věková struktura respondentů byla v obou šetřeních víceméně vyrovnaná, i co se týče jednotlivých skupin věkového rozložení, kdy převládají návštěvníci ve věku od 16 do 55 let. Malé procento dětí do 15 let je poměrně zkreslující informace, jelikož byl hlavně během letního výzkumu zaznamenán velký počet dětí, které ještě ale buď dotazník nebyly schopny vyplnit, nebo se dotazníkového šetření nechtěly účastnit. Proto také metodika monitoringu návštěvníků dle Institutu rozvoje podnikání (2005) nedoporučuje děti do 15 let do dotazníků zahrnovat. Procentuální podíl zobrazuje graf č. 3.

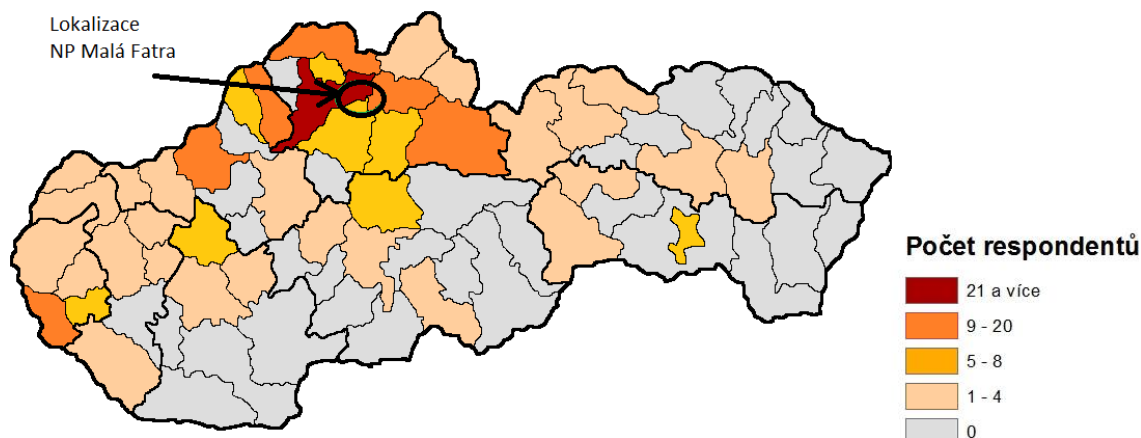
Graf č. 3: Věková struktura respondentů



*Zdroj: Vlastní zpracování*

Bydliště slovenských respondentů se nachází ve 40 okresech, nejvíce jich pochází z okresu Žilina (16 %), dále Dolný Kubín (8 %), Bratislava (8 %) a Liptovský Mikuláš (6 %). Ze samotného Žilinského kraje, kde se Národní park Malá Fatra nachází, pochází téměř polovina (47 %) slovenských návštěvníků, viz obrázek č. 6.

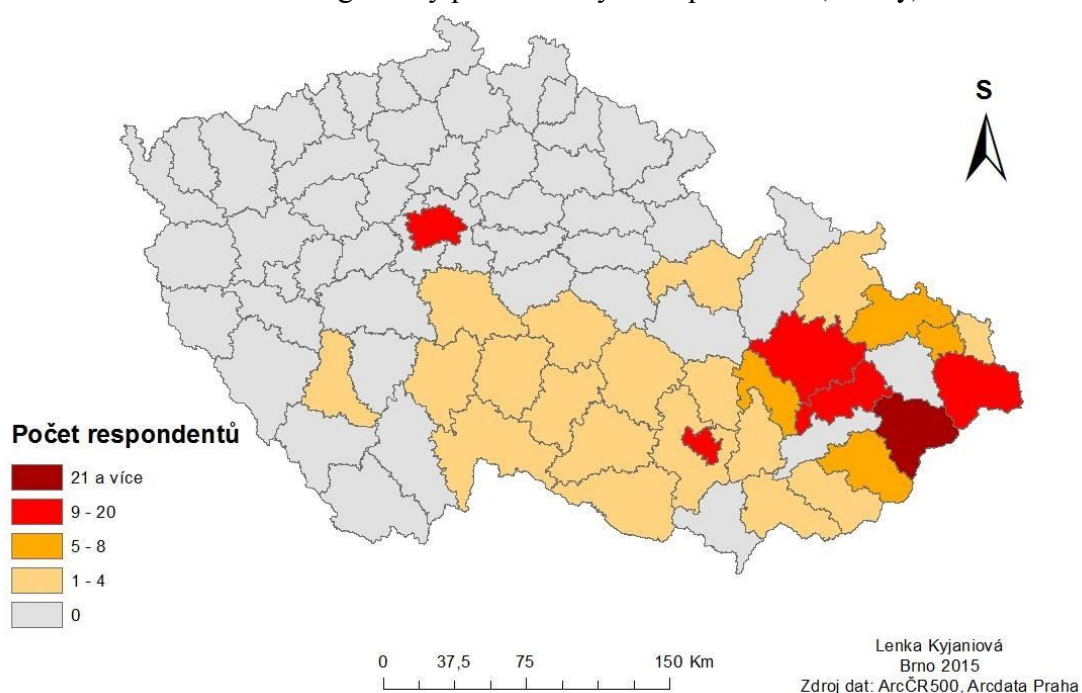
Obr. 6: Geografický původ slovenských respondentů (okresy)



Zdroj: Vlastní zpracování, podkladová mapa z: [http://k8.kreteni.eu/tz/filtr\\_tisk.php?tz=sk](http://k8.kreteni.eu/tz/filtr_tisk.php?tz=sk)

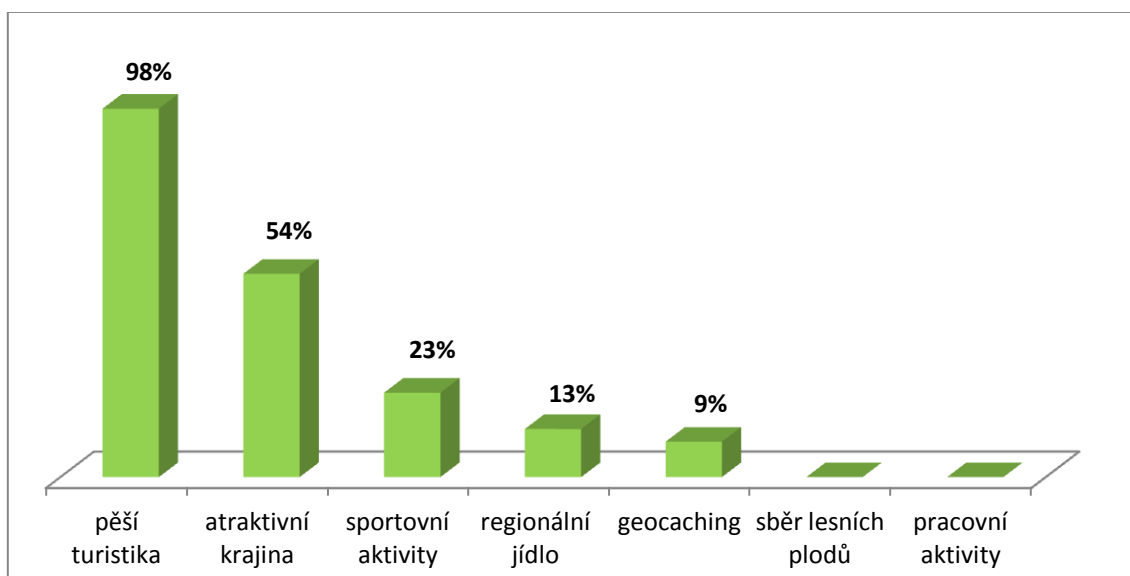
Nejvíce českých návštěvníků pochází ze Zlínského a Moravskoslezského kraje (oba 22 %). Místo bydliště českých respondentů se nachází ve 28 okresech. Z okresů nejvíce návštěvníků pochází ze Vsetína (17 %), Frýdku-Místku (12 %), hlavního města Prahy (9 %) a Olomouce (9 %). Je zde tedy patrná výrazná koncentrace návštěvníků z okresů sousedících se Slovenskou republikou (viz obrázek č. 7). Obě dvě šetření podchytily návštěvníky pouze ze 4 zemí, z polských návštěvníků má bydliště 76 % ve Slezském vojvodství, 21 % v Malopolském vojvodství a 3 % v Opolském vojvodství. V Maďarsku měli respondenti bydliště v Pešťské župě.

Obr. 7: Geografický původ českých respondentů (okresy)



Hlavním důvodem návštěvy národního parku je pěší turistika, kterou označili téměř všichni respondenti (98 %). Dále je často uváděna atraktivní krajina (54 %) a sportovní aktivity (22 %). Menším, ale zajímavým lákadlem jsou také speciality místní kuchyně (13 %). Zejména mladí lidé také využívají možnost hraní hry Geocaching (9 %). Hráči této hry pocházejí nejčastěji z Žilinského a Moravskoslezského kraje, Češi volí spíše delší (dvoudenní) pobyty, Slovenští návštěvníci kratší či jednodenní výlet (viz graf č. 8). Více než 60 % geocacherů tvořili lidé do 25 let věku. Mírně převažují ženy-hráčky. Diferenciace obou šetření je znázorněna v grafu č. 4. Je zajímavé, že atraktivní krajina je důvodem návštěvy jen pro 55 % dotazovaných. Dá se předpokládat, že pro zbytek je primární právě možnost pěší turistiky jako rekreační nebo sportovní aktivity. Respondenti měli možnost u této otázky zaznačit více odpovědí. Jejich nejčastější kombinace (kromě pěší turistiky, kterou označili téměř všichni), je atraktivní krajina + regionální jídlo, dále sportovní aktivity + geocaching a atraktivní krajina + geocaching.

Graf č. 4: Důvod návštěvy NP Malá Fatra



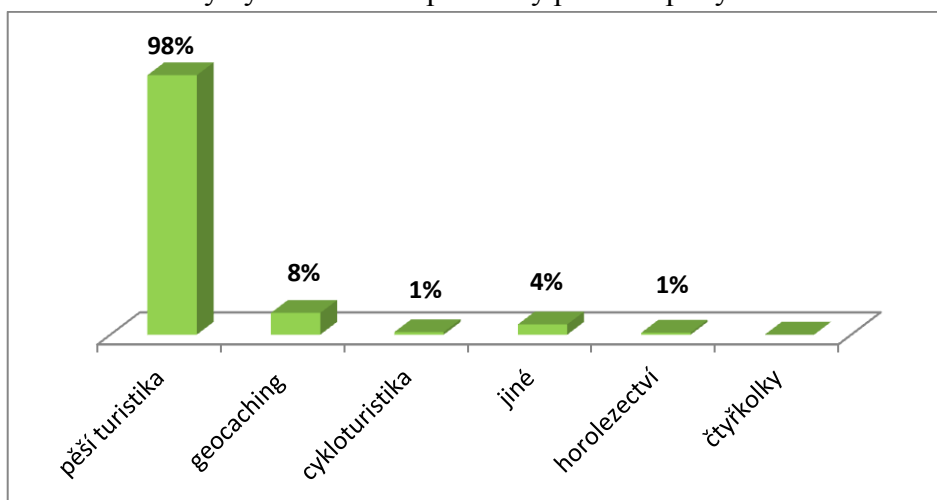
*Zdroj: Vlastní zpracování*

Dále byla respondentům položena otázka, jakým aktivitám se po dobu svého pobytu v regionu věnovali. Nejčastější aktivitou je tedy pěší turistika, kterou opět uvedlo 98 % dotázaných. Další aktivity už tak časté nejsou, 8 % lidí se v regionu věnovalo geocachingu, za zmínku také stojí jízda na koni a společenská zábava, uváděny v kategorii „jiné“.



Struktura provozovaných aktivit je ovlivněna jak zájmy návštěvníků, tak i existující nabídkou možností trávení volného času. Vzhledem k tomu, že se jedná o národní park, je řada rekreačních aktivit vyloučena Vyhláškou o Návštevnom poriadku Národného parku Malá Fatra a jeho ochranného pásma. Jedná se např. o sběr lesních plodů, pohyb motorovými vozidly a na kole mimo cyklotrasu a pozemní a vyhrazené komunikace. Pěší turistika zde má své nezastupitelné místo, ovšem řada návštěvníků zde může zaměřit i z jiných důvodů, např. kvůli fotografování krajiny, pozorování chráněných rostlin a živočichů a nelze také opomenout vzdělávací charakter naučných stezek. Dané aktivity platí pro návštěvníky, kteří do regionu přijeli za účelem rekreace, u místních obyvatel se na území národního parku dají předpokládat zcela jiné aktivity, jako právě např. sběr lesních plodů, venčení psů či sběr dřeva, které už mohou mít větší dopad na ochranu přírody.

Graf č. 5: Aktivity vykonávané respondenty po dobu pobytu v NP Malá Fatra



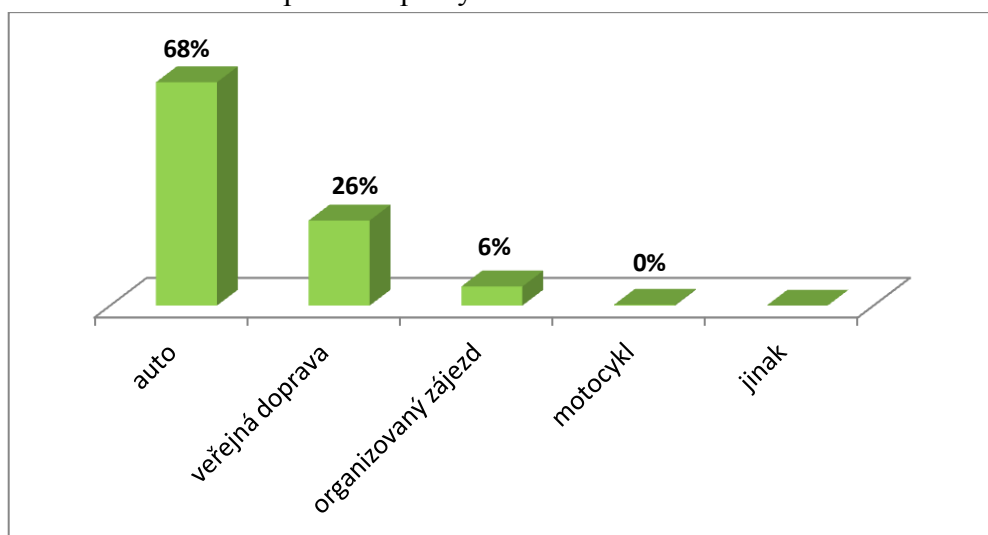
Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastěji voleným dopravním prostředkem je pro návštěvníky automobil, k příjezdu ho použilo 68 % respondentů. Druhým nejčastějším způsobem dopravy je veřejná doprava (26 %). Méně návštěvníci volí možnost organizovaného zájezdu (6 %). Ostatní druhy dopravy jsou využívány buď minimálně, nebo vůbec, viz graf č. 6.

Z hlediska délky pobytu celkově mírně převažují respondenti, kteří přijeli na více dní nad jednodenními návštěvníky. Nejvíce návštěvníků přijelo buď pouze na jednodenní

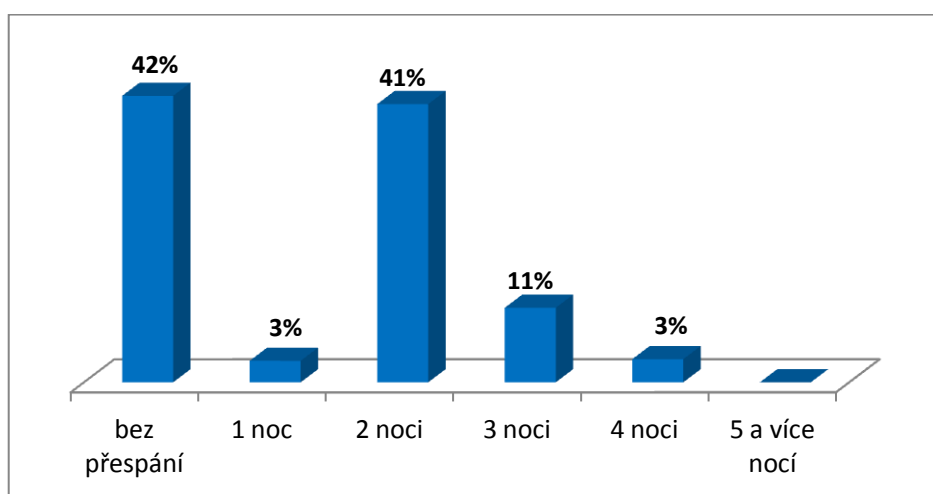
výlet (42 %), nebo na třídní pobyt (41 %). To je zřejmě dáno skutečností, že dotazníkové šetření probíhalo o víkendových dnech, kdy si respondent udělá buď jeden výlet, nebo se rozhodne přijet na celý víkend. Počet delších pobytů je mírně nižší v podzimním šetření než v letním, kdy pobyt na 3 noci stoupl ze 7 % na 15 %. Rozdíl může být způsoben končící turistickou sezonou a nástupem chladnějšího počasí v prvním šetření a naopak začátkem prázdnin ve druhém šetření. Zahraniční návštěvníci pak v regionu pobývají delší dobu než domácí, více než čtyřdenní pobyty jsou vzácnější (viz graf č. 7)

Graf č. 6: Způsob dopravy návštěvníků do NP Malá Fatra



Zdroj: Vlastní zpracování

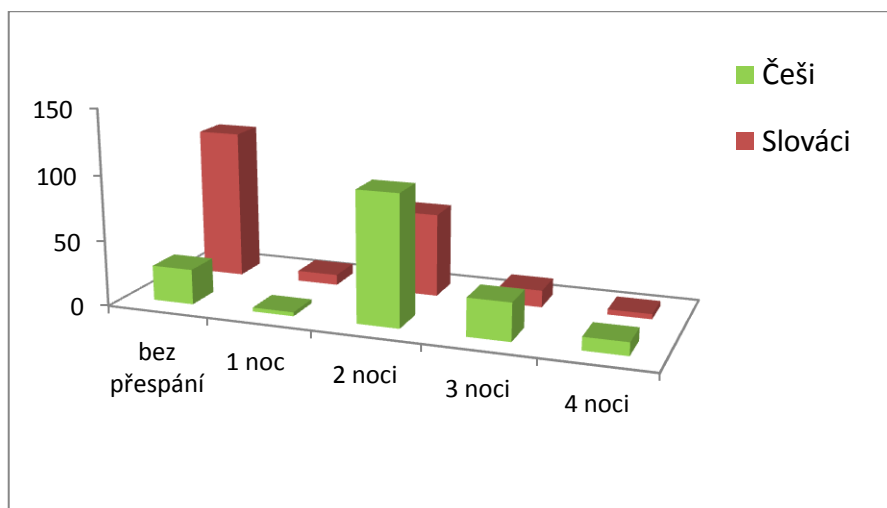
Graf č. 7: Délka pobytu návštěvníků v NP Malá Fatra



Zdroj: Vlastní zpracování

Délka pobytu se také výrazně liší podle toho, zda se jedná o domácí návštěvníky, nebo o zahraniční. Pro názornost je uveden graf č. 8. Zatímco Češi nejčastěji volili pobyt na 2 a více nocí, u slovenských respondentů značně převažuje jednodenní výlet bez přespaní.

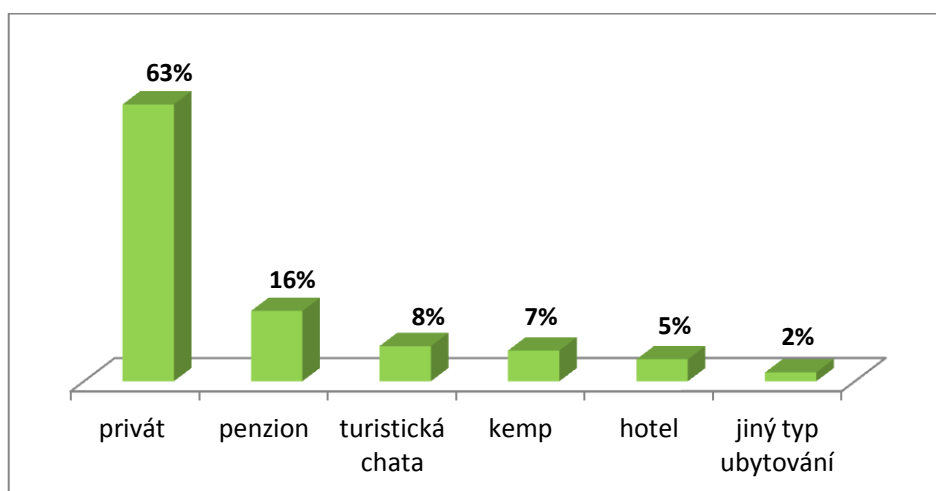
Graf č. 8: Délka pobytu českých a slovenských návštěvníků



Zdroj: Vlastní zpracování

Z návštěvníků, kteří během svého pobytu využili možnost ubytování (58 %), se jich nejvíce ubytovalo v privátech – ubytování v soukromí (63 %). S větším odstupem následují penziony (16 %), turistické chaty (8 %), kempy (7 %), a hotely (5 %). Respondenti, kteří označili možnost „jinde“, byli nejčastěji ubytováni u svých známých.

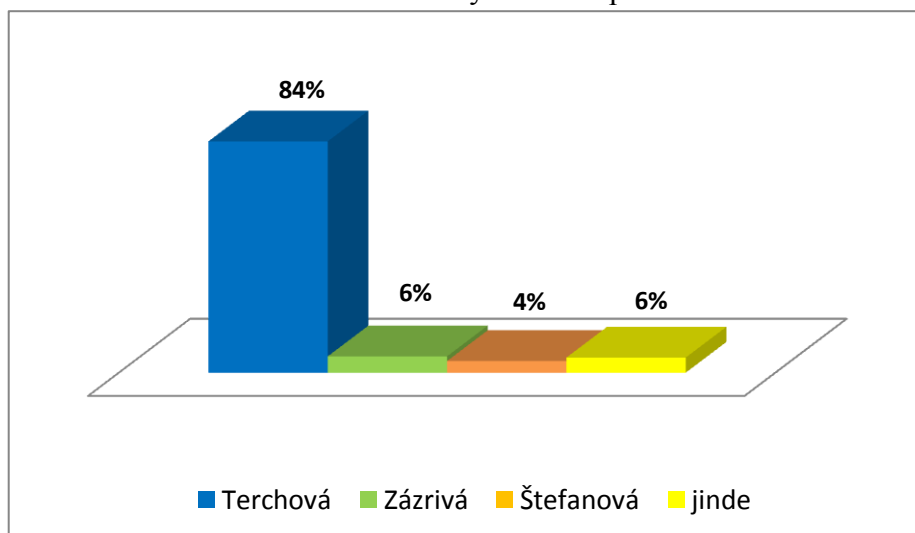
Graf č. 9: Typ ubytování



Zdroj: Vlastní zpracování

Co se týče místa ubytování, jež znázorňuje graf č. 10, naprostá většina návštěvníků uvedla obec Terchovou (84 %), která je jedním z největších turistických center Malé Fatry. Malé procento se ubytovalo v Zázrivé (6 %), Štefanové (4 %) nebo jinde (6 %).

Graf č. 10: Místo ubytování respondentů

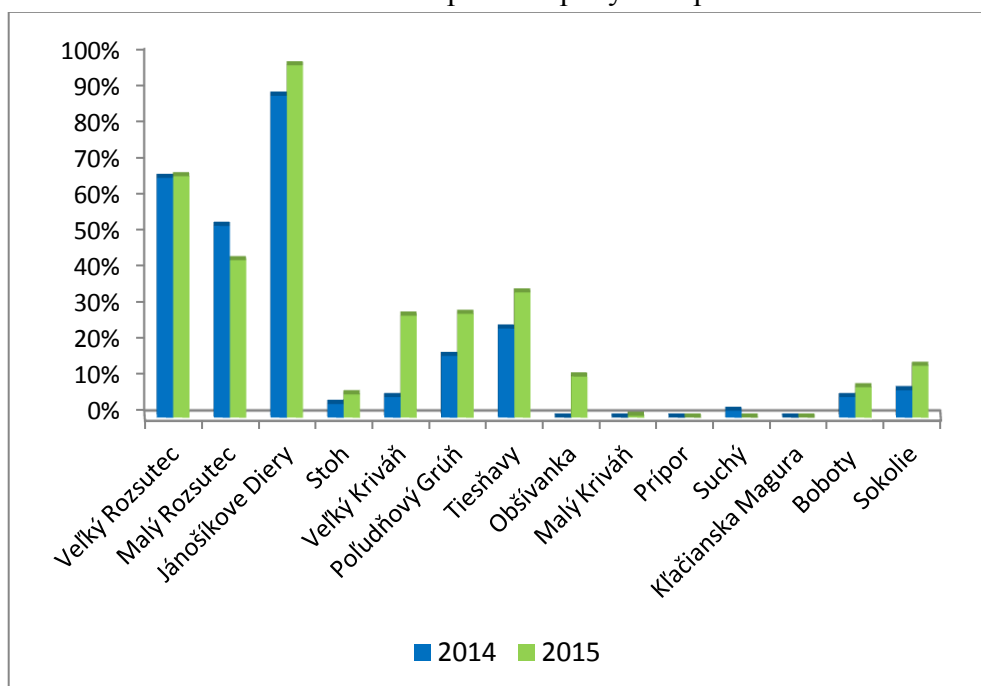


*Zdroj: Vlastní zpracování*

Další otázka zjišťovala, jaké lokality po dobu svého pobytu respondenti navštívili. Nejvíce navštěvovanými turistickými cíli ze zkoumané oblasti jsou Jánošíkove Diery a hned za nimi Velký a Malý Rozsutec. Hojně navštěvované jsou také Tiesňavy či Połudňový Grůň a Velký Kriváň.

Struktura navštívených cílů se mezi jednotlivými šetřeními moc neliší, avšak je nutno poznamenat, že např. návštěvnost Velkého Kriváně v roce 2014 byla silně ovlivněna ničivou povodní a sesuvy půdy z července toho roku, kdy lanovka vedoucí na hřeben k Velkému Kriváni byla mimo provoz. Návštěvnost hory v roce 2015 stoupla a lze si také všimnout, že roste i počet navštívených cílů za dobu návštěvníkova pobytu (viz graf č. 11).

Graf č. 11: Navštívené turistické cíle po dobu pobytu respondentů v NP Malá Fatra



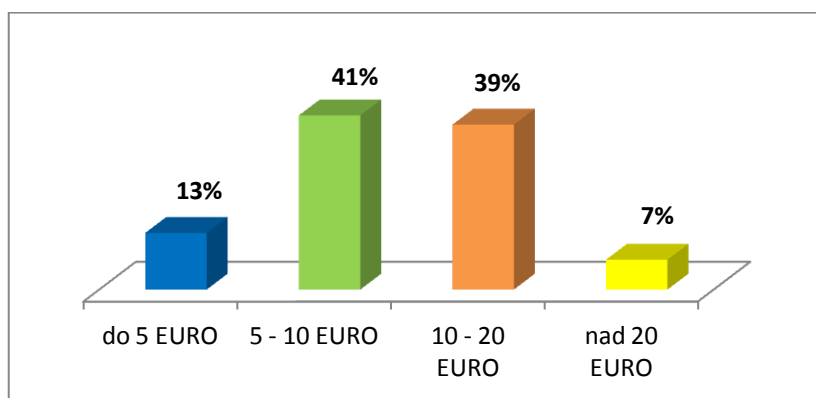
Zdroj: Vlastní zpracování

Dále bylo od návštěvníků zjišťováno, zda jim vyhovuje pro jejich aktivity zdejší infrastruktura. V roce 2014 velká většina (88%) uvedla, že ano, pro zbývajících 12% byl jednoznačně největší problém četnost dopravních spojů. Uváděli, že by v sezoně mohlo být zavedeno více dopravních spojů, jak např. z Žiliny, tak v rámci oblasti národního parku. Dále si respondenti stěžovali na přeplněnost dopravních spojů, kdy mnohdy nebylo možné přepravit všechny cestující. Také by chtěli autobusový spoj z Vrátné doliny do Žiliny po 17 hodině večer, alespoň po dobu turistické sezony. Dále lidem vadila nedostatečná otevírací doba některých služeb (např. pošta a lékárna) a hlavně restauračních zařízení.

V roce 2015 byly nespokojeny s infrastrukturou už jen 4 % návštěvníků, kterým také nejvíce vadil nedostatečný počet spojů veřejné dopravy. Ovšem v době provádění druhého výzkumu bylo zjištěno, že pravidelné autobusové spoje z Žiliny do Terchové jsou doplněny o „posily“, takže již nedocházelo k tomu, že se turisté do dopravního prostředku nevešli a museli čekat na další.

Graf č. 12 zobrazuje průměrné denní výdaje respondentů. V prvním průzkumu návštěvníci nejčastěji utratili denně kolem 10 – 20 euro, ve druhém průzkumu jejich denní výdaje mírně klesly, nejčastěji se tedy jejich útrata pohybovala mezi 5 – 10 euro.

Graf č. 12: Průměrné denní výdaje respondentů



*Zdroj: Vlastní zpracování*

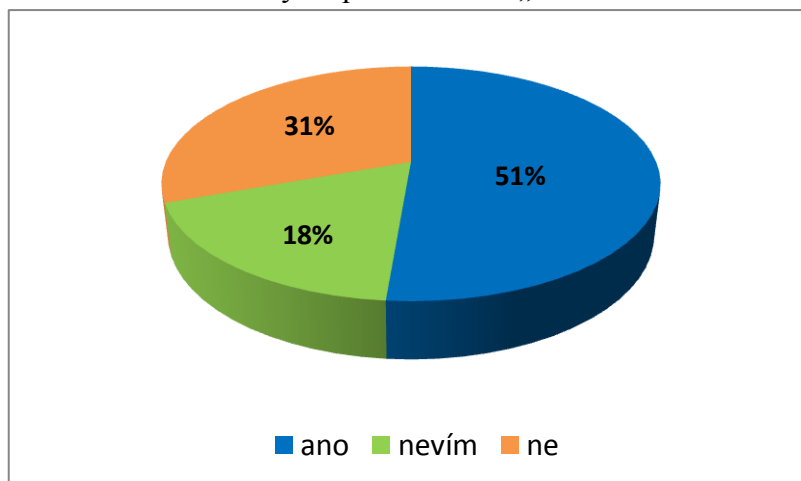
Nejvíce respondentů uvedlo na otázku, na základě čeho se rozhodli navštívit NP Malá Fatra, všeobecnou známost lokality (61 %). Velký podíl na motivaci návštěvníků má také doporučení jejich známých (31 %). Méně se při výběru rozhodovali podle internetových (6 %) a tištěných (0,5 %) propagačních materiálů. Dvě procenta respondentů jako možnost uvedla předchozí osobní zkušenost.

Respondenti jsou si vědomi zvýšených nároků na ochranu přírody na území národního parku, proto daná pravidla a návštěvní pořádek respektují. Na otázku, zda návštěvníky nějak omezovala opatření ochrany přírody, odpověděla naprostá většina (99%), že ne. Ti, co odpověděli ano, uvedli jako důvod nemožnost chodit mimo značené chodníky. Z tohoto důvodu ovšem na Malé Fatře vznikají nové chodníky a rozšiřují se ty původní, což může za kritickou erozi půdy. Lze předpokládat, že turisté by se cítili výrazněji omezováni v jarním období od 1. března do 15. června, kdy jsou každoročně uzavírány tři turistické chodníky z důvodu zajištění klidu zvířat při vyvádění mláďat. Jedná se o chodníky Mezdiholie – Velký Rozsutec – Medzirozsutce, Obšívanka – Malé nocľahy a Vendovka – Malý Kriváň (Správa NP MF, 2013).

Dále bylo od respondentů zjišťováno, zda by uvítali tzv. „nouzová nocoviště“, která by umožnila legální přespání na území národního parku. Polovina (51 %) uvedla možnost

„určitě ano“, 31 % respondentů s tímto nesouhlasí a zastávají názor, že v národním parku by se nocovat nemělo. Necelá pětina dotázaných (18 %) uvedla možnost „nevím“, viz graf č. 13.

Graf č. 13: Uvítali by respondenti tzv. „nouzová nocoviště“?



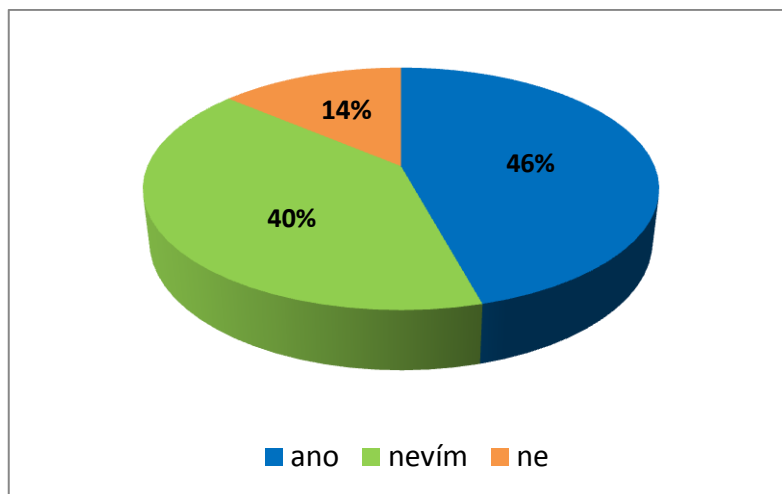
*Zdroj: Vlastní zpracování*

Respondenti odpověděli na dotaz o vhodnosti zřízení nových naučných stezek v zásadě napůl, téměř polovina by nové stezky uvítala (46 %), 54 % dotázaných si myslí, že stávající stezky buď stačí, nebo další nejsou potřeba, viz graf č. 14.

Naprostá většina respondentů (89 %) se na Malou Fatru chce vrátit, a to i přes to, že její území je relativně malé a většinou stihnou za svůj pobyt projít většinu lokalit. Výsledky tedy vypovídají o velké atraktivitě lokality a o tom, že jsou zde turisté spokojeni.

Poslední otázka zjišťovala konkrétní připomínky návštěvníků. Většina byla se svým pobytem spokojena, chválili čisto v národním parku a vstřícnost lidí. Lidé, kteří připomínky měli, nejvíce upozorňovali na velké množství turistů, které jim kazilo zážitek z pěší turistiky, dále na nedostatečný počet odpadkových košů a s tím spojené

Graf č. 14: Uvítali by respondenti více naučných stezek?



*Zdroj: Vlastní zpracování*

odhazované odpadky. Dále by uvítali více laviček a posezení, např. v sedlech či rozcestích, a více možností občerstvení – stánků a v obcích restaurací. Také by si přáli lepší možnosti zakoupení suvenýrů.

Obr. 8: Volně odhozený odpad, tzv. litter



*Foto: autor*



V samotném terénu byl brán zřetel především na vizuální aspekty střetů turismu a ochrany přírody. Nejvýznamnější negativní aspekty byly rozšiřování stávajících a vznik nových turistických chodníků (vedoucích zejména ke keším), zvýšené množství odpadu, vandalismus a existence ohnišť, viz obrázky 8, 9 a 10.

Obr. 9: Nelegálně vytvořené ohniště u chodníku v lokalitě Obšívanka



*Foto: autor*

Obr. 10: Vznik nových chodníků, zde mj. vedoucí ke keši



*Foto: autor*

## 6.2 Vztahy a závislosti zkoumaných jevů

### 6.2.1 Délka pobytu, způsob dopravy

Nejvíce návštěvníků přijelo na jednodenní výlet bez přespaní, tedy v rámci několika hodin (42 %). Jednalo se převážně o jednotlivce a páry, ale i rodiny s dětmi a menší skupinky lidí, kteří se do parku vypravili především z Žilinského kraje a blízkého okolí. Další nejčastější pobyt v národním parku trval tři dny (41 %), kdy se dá předpokládat, že návštěvníci sem přijeli strávit víkend, jelikož dotazníkové šetření probíhalo pouze ve víkendové dny. Naopak velmi malé zastoupení má dvoudenní pobyt na jednu noc, pouhá tři procenta. To svědčí o faktu, že když už do parku návštěvník přijede, stráví zde buď jeden den bez přespaní, nebo rovnou celý víkend. Četnost čtyř a vícedenních pobytů pak razantně klesá, přičemž v letním šetření je jich o něco více než v podzimním, což má určitě souvislost s počasím a letními dovolenými.

Tab. 5: Délka pobytu v závislosti na věku respondentů

Věková skupina	Zastoupení věkové skupiny	Délka pobytu					
		Bez přespaní	1 noc	2 noci	3 noci	4 noci	5 a více noci
do 15 let	4,6%	7,5%	0,0%	3,6%	0,0%	0,0%	0,0%
16 - 25 let	21,5%	19,1%	23,1%	20,8%	20,0%	64,3%	0,0%
26 - 35 let	19,9%	20,2%	15,4%	19,6%	24,4%	7,1%	0,0%
36 - 45 let	23,2%	23,7%	15,4%	22,0%	31,1%	14,3%	0,0%
46 - 55 let	21,8%	19,1%	30,8%	25,6%	17,8%	14,3%	0,0%
56 - 65 let	8,5%	10,4%	15,4%	7,1%	6,7%	0,0%	0,0%
66 let a více	0,5%	0,0%	0,0%	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Absolutní počet	413	173	13	168	45	14	0

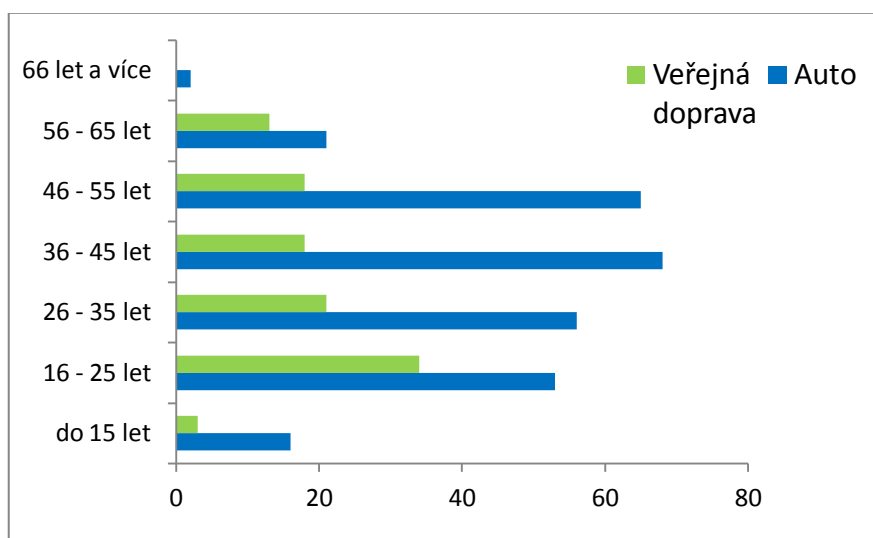
Zdroj: Vlastní zpracování

Provázanost délky pobytu a věku návštěvníků je zpracována v tabulce č. 5. Věková struktura jednodenních návštěvníků je poměrně vyrovnaná, nejvíce je zastoupena kategorie od 36 do 45 let. Stejně tak je velmi vyrovnané věkové rozpětí návštěvníků, kteří přijeli na dvě noci. Pobyt na jednu noc nejčastěji volili lidé ve věku 46 – 55 let a 16 – 25 let. Velikost skupiny volící pobyt na 4 noci neumožňuje dělat širší závěry,

nicméně lze říci, že delší pobyty výrazně častěji volili mladší lidé. Například z těch, co přijeli na 4 noci, jich bylo 64,3 % ve věkové kategorii 16 – 25 let.

Dále je dle věku diferencována volba dopravního prostředku. Mladší věkové kategorie dávají přednost veřejné dopravě před osobní, což může vyplývat z toho, že v tak mladém věku ještě osobní automobil nevlastní. Děti do 15 let byly většinou v doprovodu rodičů, tudíž jako dopravní prostředek využily častěji auto, viz graf č. 15.

Graf č. 15: Způsob dopravy do regionu v závislosti na věku



Zdroj: Vlastní zpracování

### 6.2.2 Důvod návštěvy

Věkové rozložení návštěvníků a jeho provázanost s důvody návštěvy zobrazuje tabulka č. 6. U otázky týkající se důvodu návštěvy mohli respondenti označit více možností. Pěší turistiku označilo 98 % dotázaných, čili tento důvod je rovnoměrně rozložen mezi všechny věkové kategorie. Sportovní aktivity nejčastěji volili mladí lidé ve věku 16 – 25 let a dále kategorie 36 – 45 let. Hledisko atraktivní krajiny bylo uváděno spíše respondenty středního věku, a to kategoriemi 36 – 55 let.

Tab. 6: Důvod návštěvy v závislosti na věku

Věková skupina	%	Důvod návštěvy					
		Pěší turistika	Sportovní aktivity	Atraktivní krajina	Sběr lesních plodů	Regionální jídlo	Geocaching
do 15 let	4,6%	4,7%	2,2%	3,1%	0,0%	0,0%	7,7%
16 - 25 let	21,5%	21,2%	26,9%	20,1%	0,0%	11,3%	53,8%
26 - 35 let	19,9%	20,0%	17,2%	20,5%	0,0%	30,2%	25,6%
36 - 45 let	23,2%	23,4%	25,8%	24,6%	0,0%	20,8%	12,8%
46 - 55 let	21,8%	21,9%	19,4%	23,2%	0,0%	34,0%	0,0%
56 - 65 let	8,5%	8,4%	8,6%	7,6%	0,0%	3,8%	0,0%
66 let a více	0,5%	0,5%	0,0%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Absolutní počet	413	406	93	224	0	53	39

Zdroj: Vlastní zpracování

Také možnost ochutnání regionálních specialit volili nejvíce starší věkové kategorie od 46 – 55 let. Naopak kvůli geocachingu přijeli převážně mladí lidé, více než 50 % jich bylo ve věku 16 – 25 let. Z dotazovaných nikdo neuvěděl jako důvod návštěvy sběr lesních plodů.

Tab. 7: Důvod návštěvy v závislosti na délce pobytu

Délka pobytu	%	Důvod návštěvy					
		Pěší turistika	Sportovní aktivity	Atraktivní krajina	Sběr lesních plodů	Regionální jídlo	Geocaching
Bez přespání	41,9%	42,4%	44,1%	35,7%	0,0%	13%	36%
1 noc	3,1%	3,2%	4,3%	3,6%	0,0%	4%	8%
2 noci	40,7%	40,0%	39,8%	45,1%	0,0%	64%	36%
3 noci	10,9%	11,0%	9,7%	12,1%	0,0%	19%	13%
4 noci	3,4%	3,4%	2,2%	3,6%	0,0%	0%	8%
5 a více nocí	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0%	0%
Absolutní počet	413	408	93	224	0	53	39

Zdroj: Vlastní zpracování

### 6.2.3 Denní výdaje

Dále je pro charakteristiku návštěvníků v národním parku Malá Fatra významná informace o jejich výdajích. Respondenti byli požádáni, aby uvedli průměrnou výši

svých veškerých nákladů na osobu a den. Data s provázaností na věk a dobu pobytu jsou zpracována v tabulkách č. 8 a 9. Nejčastěji respondenti uváděli jako částky svých denních výdajů 5 – 20 euro.

Částku do pěti euro utratili denně nejvíce mladí lidé a děti, o čím vyšší věkovou kategorii se jednalo, tím méně byly zastoupeny výdaje do pěti euro. Dále téměř 90 % dotazovaných s těmito výdaji zde byli na jednodenním výletě, tedy bez větších nákladů na ubytování a stravování. Naopak částku nad 20 euro uváděli nejvíce lidé středního věku, v kategorii 36 – 45 let, a to zejména ti, kteří zde byli na delším pobytu. Nejčastěji (55 %) nejvyšší výdaje uváděli respondenti s pobytem na dvě a více nocí. Částku 5 – 10 euro jako své denní výdaje uváděli nejčastěji mladí lidé ve věku 16 – 25 let, částku 10 – 20 euro označili lidé ve věkových kategoriích od 36 do 55 let.

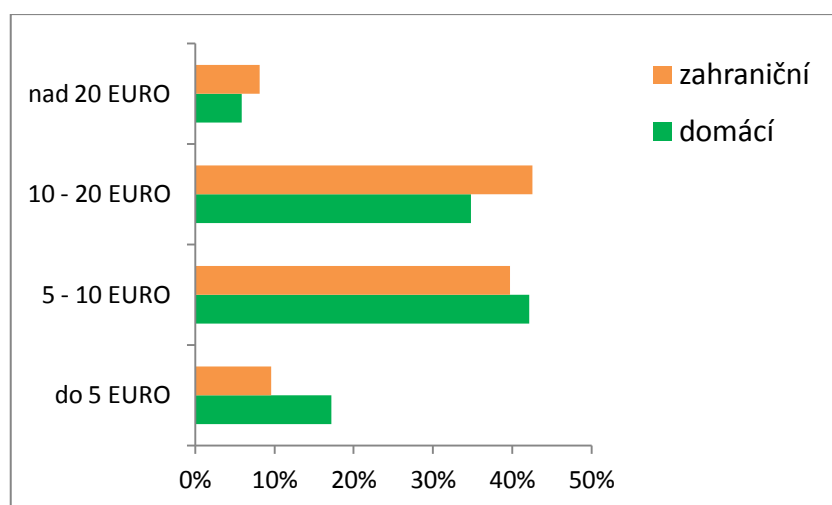
Tab. 8: Denní útrata v závislosti na věku

<b>Věková skupina</b>	<b>Zastoupení věkové skupiny</b>	<b>Denní útrata</b>			
		<b>do 5 EURO</b>	<b>5 - 10 EURO</b>	<b>10 - 20 EURO</b>	<b>nad 20 EURO</b>
do 15 let	4,6%	10,9%	3,7%	3,0%	6,9%
16 - 25 let	21,5%	25,5%	27,4%	15,2%	17,2%
26 - 35 let	19,9%	20,0%	18,3%	22,4%	13,8%
36 - 45 let	23,2%	20,0%	20,7%	24,2%	37,9%
46 - 55 let	21,8%	14,5%	21,3%	24,8%	20,7%
56 - 65 let	8,5%	9,1%	8,5%	9,1%	3,4%
66 let a více	0,5%	0,0%	0,0%	1,2%	0,0%
Absolutní počet	413	55	164	165	29

*Zdroj: Vlastní zpracování*

Data tříděná dle bydliště respondentů ukazují, že zahraniční návštěvníci mají vyšší výdaje než ti domácí. Výdaje Slováků byly častější v kategoriích do 10 euro, útrata nad 10 euro byla častější pro zahraniční hosty, viz graf č. 16.

Graf č. 16: Výše průměrných denních výdajů



Zdroj: Vlastní zpracování

Tab. 9: Denní útrata v závislosti na délce pobytu

Délka pobytu	%	Denní útrata			
		do 5 EURO	5 - 10 EURO	10 - 20 EURO	nad 20 EURO
Bez přespaní	41,9%	89,1%	40,2%	35,0%	0,0%
1 noc	3,1%	1,8%	3,6%	3,1%	3,4%
2 noci	40,7%	1,8%	46,7%	45,0%	55,2%
3 noci	10,9%	5,5%	6,5%	14,4%	27,6%
4 noci	3,4%	1,8%	3,0%	2,5%	13,8%
5 a více nocí	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Absolutní počet	413	55	169	160	29

Zdroj: Vlastní zpracování

## 6.2.4 Typ ubytování

Přibližně polovina respondentů přijíždí na Malou Fatru na jednodenní výlet, tedy ze svého domova. Z těch, co využili možnost ubytování a přijeli na více dní, jich zde velká většina strávila 2 noci. Struktura využívaných ubytovacích zařízení je poměrně pestrá. Nejčastějším typem ubytování je privat, a to nehledě na počet dní strávených v oblasti. Naopak překvapivě málo lidí je na svém pobytu ubytováno v hotelu. Kemp si návštěvníci vybírali spíše pro krátkodobější pobyty na jednu až dvě noci. Dle věkového

třídění lze říct, že v hotelích a penzionech se častěji ubytovávají starší věkové kategorie, mladší návštěvníci častěji volí ubytovací zařízení typu privátu, turistických chat či kempu.

Tab. 10: Typ ubytování v závislosti na délce pobytu

Typ ubytování	%	Délka pobytu					
		Bez přespání	1 noc	2 noci	3 noci	4 noci	5 noci
Hotel	5,0%	0,0%	7,7%	4,2%	6,7%	7,1%	0,0%
Penzion	16,3%	0,0%	7,7%	17,3%	13,3%	21,4%	0,0%
Kemp	6,6%	0,0%	15,4%	7,7%	2,2%	0,0%	0,0%
Turistická chata	7,5%	0,0%	0,0%	6,5%	15,6%	0,0%	0,0%
Privát	62,9%	0,0%	69,2%	63,1%	57,8%	71,4%	0,0%
Jinde	1,7%	0,0%	0,0%	1,2%	4,4%	0,0%	0,0%
Absolutní počet	240	173	13	168	45	14	0

Zdroj: Vlastní zpracování

### 6.2.5 Navštívené lokality

Tabulka č. 11 představuje lokality, které respondenti navštívili v závislosti na délce pobytu. Charakteristickou skupinou je kategorie **bez přespání**. Návštěvníci, kteří na Malou Fatru přijeli pouze na jeden den, se v národním parku pohybovali v rámci několika hodin, tudíž se jejich zájem soustředil na největší turistické atraktivity Malé Fatry, jako jsou Jánošíkove diery (91,9 %), Velký Rozsutec (52,6 %) a Malý Rozsutec (31,2 %). Zřídka se respondenti podívali i do Tiesňav (6,4 %). Kdyby bylo ale dotazníkové šetření prováděno i např. v oblasti Vrátné doliny, jistě by se primární cíle krátkodobých návštěvníků rozšířily také na Velký a Malý Kriváň.

Velikost skupiny volící **pobyt na jednu noc** neumožňuje dělat širší závěry, ale opět se zde nejvíce jedná o návštěvnost Jánošíkových dier, obou Rozsutců, Tiesňav a také Połudňového Grúně, Bobot a Sokolie. Návštěvníci volící **pobyt na dvě noci** navštěvovali během svého pobytu tyto lokality: Jánošíkovy diery (92,3 %), Velký Rozsutec (77,4 %), Malý Rozsutec (57,7 %), Tiesňavy (45,8 %), Połudňový Grúň (31,5 %), Velký Kriváň (22 %), méně Sokolie (13,1 %), Stoh (8,9 %), Boboty (6,5 %), Obšívanku (4,8 %) a vrch Suchý (2,4 %).

Tab. 11: Navštívené lokality v závislosti na délce pobytu

Navštívené lokality	%	Délka pobytu					
		Bez přespání	1 noc	2 noci	3 noci	4 noci	5 a více nocí
Velký Rozsutec	66,6%	52,6%	76,9%	77,4%	82,2%	50,0%	0,0%
Malý Rozsutec	48,4%	31,2%	76,9%	57,7%	62,2%	78,6%	0,0%
Jánošíkove diery	93,2%	91,9%	100,0%	92,3%	97,8%	100,0%	0,0%
Stoh	5,1%	0,0%	0,0%	8,9%	13,3%	0,0%	0,0%
Velký Kriváň	16,7%	2,3%	0,0%	22,0%	51,1%	35,7%	0,0%
Poľudňový Grúň	22,8%	0,6%	7,7%	31,5%	75,6%	35,7%	0,0%
Tiesňavy	29,5%	6,4%	30,8%	45,8%	55,6%	35,7%	0,0%
Obšívanka	5,6%	0,6%	0,0%	4,8%	31,1%	0,0%	0,0%
Malý Kriváň	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Prípor	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Suchý	1,0%	0,0%	0,0%	2,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Kľačianska Magura	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Boboty	7,0%	0,6%	7,7%	6,5%	22,2%	42,9%	0,0%
Sokolie	10,9%	0,0%	7,7%	13,1%	35,6%	42,9%	0,0%
Absolutní počet	1268	173	13	168	45	14	0

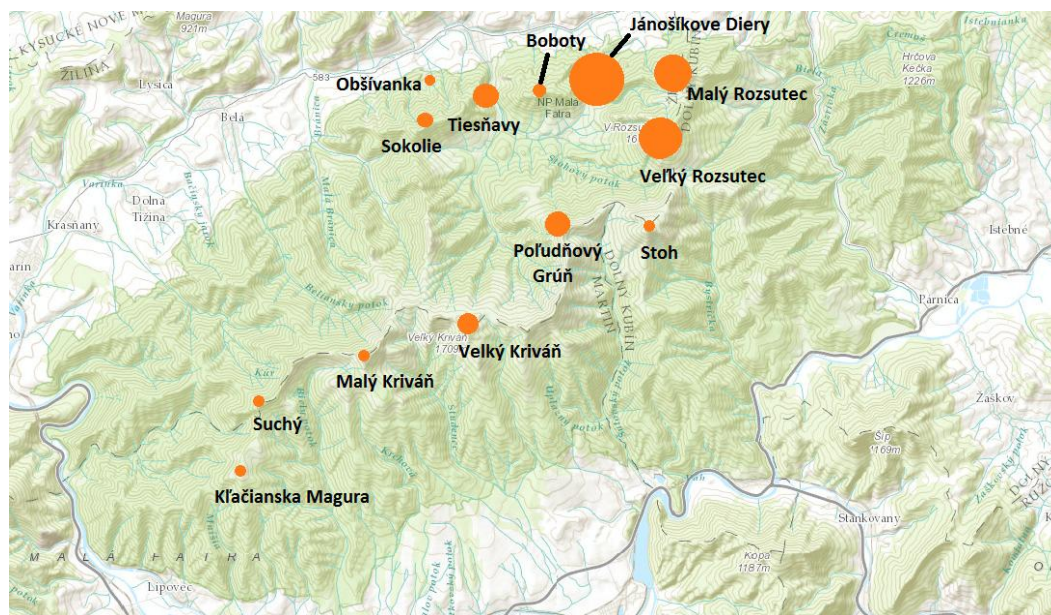
Zdroj: Vlastní zpracování

V **pobytu na tři noci** již výrazně stoupá i návštěvnost ne tak známých cílů, tj. Poľudňového Grúne, Velkého Kriváně, Tiesňav, Obšívanky, Sokolie a Bobot. Stále má však největší procentuální zastoupení nejatraktivnější trojice Jánošíkovy diery, Velký a Malý Rozsutec.

Velikost skupiny volící **pobyt na čtyři noci** je opět velmi malá, ovšem i zde je patrný trend nejvyšší návštěvnosti výše uvedené trojice turistických cílů. Pobyt na 5 nocí a více z dotazovaných ne zvolil nikdo. Lokalizaci jednotlivých turistických cílů z hlediska míry návštěvnosti znázorňuje obrázek č. 11. Z hlediska věkové struktury nejsou navštěvované cíle významně diferencovány.



Obr. 11: Lokalizace turistických cílů v NP Malá Fatra (dle míry návštěvnosti)



Zdroj: Vlastní zpracování, data ArcGEO Information systems, ŠOP SR, Esri

### 6.3 Shrnutí výsledků

Vyhodnocení dotazníkového šetření se opírá o zpracování celkem 413 dotazníků, jejichž sběr probíhal během září roku 2014 a července roku 2015.

Téměř polovinu návštěvníků Malé Fatry tvoří slovenští turisté, ze zahraničních turistů zde převládají Češi, jejichž podíl dosahuje 40 %. Dále oblast navštěvují zejména turisté z Polska a Maďarska. Nejvíce návštěvníků pochází z Žilinského kraje, kde se Národní park Malá Fatra nachází, poté ze Zlínského, Moravskoslezského, Trenčinského a Olomouckého kraje. Věková struktura respondentů je rozmanitá a zastoupení jednotlivých věkových kategorií velmi vyrovnané.

Hlavními důvody návštěvy národního parku je pěší turistika, jíž se věnují téměř všichni respondenti, dále je to atraktivní krajina a sportovní aktivity. Struktura provozovaných aktivit je ovlivněna jak zájmy návštěvníků, tak i existující nabídkou možností trávení volného času. Mladí lidé zde využívají možnost hraní hry geocaching.

K dopravě do oblasti využívají návštěvníci z velké většiny osobní automobil, druhým nejčastějším prostředkem je veřejná doprava, které dávají přednost mladší věkové kategorie. Z hlediska délky pobytu převažují jednodenní návštěvníci a ti, kteří přijeli na 2 noci, tedy na víkend. Počet delších pobytů je mírně nižší v podzimním šetření než v letním. Zahraniční návštěvníci pak v regionu pobývají delší dobu než domácí, u nichž převažuje jednodenní výlet bez přespání.

Z návštěvníků, kteří během svého pobytu využívají možnost ubytování, se jich nejvíce ubytovává v privátech, a to v obci Terchová, jež je hlavním turistickým střediskem Malé Fatry. V hotelích a penzionech se častěji ubytovávají starší věkové kategorie, mladší návštěvníci volí ubytovací zařízení typu privátu, turistických chat či kempu. Ten návštěvníci volí spíše pro krátkodobější pobyty na jednu až dvě noci.

Nejvíce navštěvovanými turistickými cíli ze zkoumané oblasti jsou Jánošíkove Diery a Velký a Malý Rozsutec. Hojně navštěvované jsou také Tiesňavy či Połudňový Grúň a Velký Kriváň. Z hlediska sezónnosti lze konstatovat, že počet navštívených turistických cílů po dobu pobytu turistů je v letním šetření větší než v podzimním.

Infrastruktura je většinou turistů hodnocena jako dostačující. Ostatní jsou nespokojeni hlavně s četností a přetížeností dopravních spojů. Dále lidem vadí nedostatečná otevírací doba některých služeb a restauračních zařízení. V roce 2015 však došlo k poklesu přetíženosti autobusových spojů zařazením posilových vozů.

Průměrné denní výdaje turistů mimo výdajů za ubytování se pohybují mezi 5 – 20 euro na osobu. Nejnižší útratu mají mladí lidé, děti a ti, kteří zde přijíždí na jednodenní výlet. Nejvyšší výdaje mají lidé středního věku, zahraniční turisté v regionu utrácejí více než ti domácí. Průzkumem bylo zjištěno, že naprostou většinu turistů nijak neomezují opatření ochrany přírody. Ti, co odpověděli ano, uvedli jako důvod nemožnost chodit mimo značené chodníky.

## **6.4 Navrhovaná řešení**

Na základě dotazníkového šetření a terénního průzkumu byl vyhodnocen podklad pro profil návštěvníka, který může být přínosem pro management ochrany přírody Národního parku Malá Fatra.

Navrhovaná opatření:

- Dlouhodobý monitoring návštěvnosti
- Zlepšení infrastruktury autobusových spojů
- Zábrany na vyšlapaných stezkách
- Navýšení počtu odpadkových košů

### **Dlouhodobý monitoring návštěvnosti**

Pro zlepšení informovanosti o sociodemografických charakteristikách návštěvníků je potřeba provádět dlouhodobý monitoring. Pro management oblasti je důležitá znalost dat, jako jsou motiv návštěvy, pohlaví, věk, vzdělání, národnost, trvalý pobyt turistů, provozované aktivity i osobní názory a preference.

### **Zlepšení infrastruktury autobusových spojů**

Jako významný problém z výsledků vyplývá nedostatečná četnost autobusových spojů. Návštěvníkům by velmi pomohlo zavedení více dopravních spojů, jak např. z Žiliny do centra Terchové, tak v rámci oblasti národního parku. Vhodné by bylo také zařadit spoje z Vrátné doliny do Žiliny i po 17 hodině večer, a to alespoň po dobu turistické sezony, jelikož návštěvníci, kteří využívají veřejnou dopravu, se musejí z túr vracet dříve, než by chtěli.

### **Zábrany na vyšlapaných stezkách**

Velká část erozí postižených turisticky značených chodníků se nachází nad horní hranicí lesa, kde jsou v důsledku klimatických podmínek výrazně zhoršené podmínky pro regeneraci půd i rostlinstva (Enviroportál, 2014). Erozi způsobuje pohyb turistů po i

mimo turistické stezky, které se tím rozšiřují. Nově vznikající stezky na území parku vznikají mimo jiné i kvůli geocachingu, kdy ke keším vedou vyšlapané tzv. geodálnice. Nezřídka tyto stezky narušují svahy a způsobují erozi. Vhodným opatřením by mohlo být zkomplikování přístupnosti pomocí zábradlí nebo položením větví či kmenů před tyto stezky.

### **Navýšení počtu odpadkových košů**

Dalším problémem vyskytujícím se v národním parku je množství odhazovaných odpadků podél turistických stezek a chodníků, ale i mimo ně, jež poukazuje na neukázněnost turistů. Možným řešením je navýšení počtu odpadkových košů v lokalitách s vyšší koncentrací turistů.

## 7 DISKUZE

V práci byla použita metoda dotazníkového šetření, které probíhalo na území Národního parku Malá Fatra. Cílovou skupinou byli všichni návštěvníci vyskytující se na území národního parku. Průzkum probíhal ve více termínech v letním i podzimním období, a to ve víkendové dny. Pro větší vypovídací hodnotu a nezkreslení dat by bylo vhodnější, aby průzkum probíhal i ve všední dny a po delší časové období, což však bylo z časových důvodů složitě proveditelné. Průzkumů podobného charakteru v NP Malá Fatra není mnoho, proto jsou dosažené výsledky obtížně porovnatelné.

Backová ve své práci (2013) analyzuje prostředí cestovního ruchu Malé Fatry mimo jiné prostřednictvím dotazníkového šetření orientovaného na místní obyvatele. Potvrzuje skutečnost, že v regionu není dostatečná dopravní infrastruktura a počet autobusových spojů do turisticky atraktivních oblastí regionu. Z rekreačních aktivit se místní také věnují nejčastěji pěší a cyklo- turistice, hojně také ovšem využívají možnosti zimních sportů, kterým v této práci nebyl dán prostor, a to kvůli jeho zaměření na letní turistiku. Priečinská (2013) ve své práci o organizaci cestovního ruchu v Žilinském kraji doporučuje destinačnímu managementu více se zaměřit i na monitorovací činnosti, což je navrženým opatřením i této práce.

Správa Národního parku Malá Fatra realizuje každé dva roky monitoring návštěvnosti, zaměřený na návštěvnost Vrátné doliny. Jedná se o fyzické sčítání návštěvníků parku. V roce 2014 proběhlo sčítání v lokalitách Tiesňavy, Snilovské sedlo a Medziholie. Poznatky zjištěné touto prací mohou doplnit doposud prováděné kvantitativní průzkumy o kvalitativní data.

## 8 ZÁVĚR

Využívání krajiny k rekreaci s sebou přináší i její zpětné ovlivňování. Nejvýznamnějším zdrojem negativních vlivů je stavba a provoz turistických zařízení (jako např. hotely, lanovky, vleky, stravovací a restaurační zařízení) a zejména lesní hospodářství. Nelze ale zanedbat vliv turistických aktivit, jako je pěší turistika, cykloturistika, horolezectví, motosporty, geocaching apod., a dále vliv aktivit místních obyvatel – sběr dřeva, sběr hub a lesních plodů, venčení psů, myslivost atd. Neopomenutelným aspektem ochrany přírody a šetrného rozvoje cestovního ruchu je znalost profilu návštěvníka dané oblasti, který slouží jako podklad pro řešení vlivů návštěvnosti na ochranu přírody. Proto se práce zabývá primárně terénním dotazníkovým šetřením, zachycujícím kvalitativní informace.

První část práce je zaměřena na teoretický přehled problematiky monitoringu návštěvnosti a jeho technik, zmíněna je legislativa týkající se národních parků a také dopady rekreace na velkoplošná chráněná území. Na tuto část navazuje popis lokality národního parku Malá Fatra včetně fyzicko-geografické charakteristiky, ochrany území jak prostřednictvím národní, tak i evropské legislativy, a dále jsou zde identifikovány dopady rekreace na jeho chráněná území.

Monitoring byl proveden v rámci dvou dotazníkových šetření v předem určených lokalitách. V samotném terénu byl brán zřetel především na vizuální aspekty střetů turismu a ochrany přírody, kdy se jako nejvýznamnější jeví rozšiřování stávajících a vznik nových turistických chodníků, zvýšené množství odpadu, vandalismus a existence ohnišť. Průzkumem byly zjištěny základní charakteristiky návštěvníků. Při vyhodnocování souvislostí mezi charakteristikami byly za základní třídící kritéria zvoleny zejména věk návštěvníků a délka jejich pobytu. Zohledněna je také sezónnost, kdy jsou v případě statisticky významných odchylek porovnávána data podzimního a letního šetření.

Z průzkumu vyplývá, že největší podíl na návštěvnosti národního parku Malá Fatra mají slovenští a čeští turisté. Mezi nejčastější důvody návštěvy patří pěší turistika a atraktivní krajina. Průměrný návštěvník se do národního parku dopraví autem a to buď na

jednodenní výlet, nebo na víkendový pobyt. Mezi typem ubytování vítězí priváty, a to v obci Terchová. Turisticky nejatraktivnějšími cíli jsou Jánošíkovy Diery, Velký a Malý Rozsutec. Většina návštěvníků je spokojena se zdejší infrastrukturou, vadí jim pouze nedostatečné dopravní spoje a krátká otevírací doba některých služeb. Průměrná denní útrata činí 5 – 20 EURO. Specifickou skupinou jsou zahraniční návštěvníci a mladší turisté do 25 let. Cizinci přijíždějí na delší pobyty, mají vyšší denní výdaje a více využívají dopravu osobními automobily (více než dvě třetiny z nich). Mladší návštěvníci do 25 let využívají nejvíce ze všech věkových kategorií veřejnou dopravu. V regionu tráví delší dobu, i když jejich výdaje jsou nižší. Volí převážně ubytovací zařízení typu privátu, turistických chat či kempu a často se věnují geocachingu.

Na závěr byla navržena doporučení pro management ochrany přírody NP Malá Fatra. Strukturu, názory a profil návštěvníků je vhodné monitorovat pravidelně. Tyto informace slouží k vyhodnocování účinnosti opatření managementu, k jejich dalšímu rozvoji a umožňují pružně reagovat na potřeby návštěvníků. Výsledné informace tak mohou posloužit managementu národního parku k řízení a rozvoji ochrany přírody ve vztahu k rekreačním aktivitám.

## 9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARNBERGER, A., BRANDENBURG, C. (2002). Visitor Structure of a Heavily Used Conservation Area: The Danube Floodplains National Park, Lower Austria. In: Arnberger, A., Brandenburg, Ch., Muhar, A. *Monitoring and management of visitor flows in recreational and protected areas, Conference proceedings*. Vyd. Vienna: Bodenkultur University Vienna, str. 7 – 13.

ARNBERGER, A., HINTERBERGER, B. (2003). Visitor monitoring methods for managing public use pressures in the Danube Floodplains National Park, Austria, *Journal for Nature Conservation*, č. 11, s. 260 – 267.

BACKOVÁ, K. (2013). *Analýza současného stavu a možnosti rozvoje cestovního ruchu v rekreační a turistické oblasti Malá Fatra*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova Univerzita.

BARANČOK, P. (1999). Využívání vysokohorské krajiny Belianskych Tatier na rekreaci a s tím spojené vlivy na vybrané prvky přírodního prostředí. In: *Krajinnoekologické plánování na prahu 3. tisícročia*. Bratislava: ÚKE SAV, 1999, s. 248-255.

BARANČOK P., BARANČOKOVÁ M. (2008). Evaluation of the tourist path carrying capacity in the Belianske Tatry Mts. *Ekológia* (Bratislava), Vol. 27, No. 4, p. 401–420.

BEECO, J. A., HALLO, J. C., BROWNLEE, M. T. J. (2014). GPS Visitor Tracking and Recreation Suitability Mapping: Tools for understanding and managing visitor use. *Landscape and Urban Planning*, č. 127. Str. 136 – 145.

BOYLE, S. A., SAMSON, F. B. (1985). Effects of nonconsumptive recreation on wildlife: A review. *Wildlife Society Bulletin*, č.13, s. 110-116.

BŘOUŠKOVÁ, Š., HUMENČÁK, D. (2007). Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu. Marketingový výzkum a statistika pro cestovní ruch. LaROS profi, Brno. Str. 94 Dostupné z: [http://www.mmr.cz/getmedia/dfd4998a-4178-45e5-834c-d98530463ae5/GetFile10\\_3.pdf?ext=.pdf](http://www.mmr.cz/getmedia/dfd4998a-4178-45e5-834c-d98530463ae5/GetFile10_3.pdf?ext=.pdf)

CESSFORD, G., MUHAR, A. (2003). Monitoring options for visitor numbers in national parks and natural areas, *Journal for Nature Conservation*, č. 11, s. 240-250.

CESSFORD, G., COCKBURN, S., a DOUGLAS, M. (2002). Developing new visitor counters and their application for management. In: Arnberger, A., Brandenburg, Ch., Muhar, A. *Monitoring and management of visitor flows in recreational and protected areas, Conference proceedings*. Vyd. Vienna: Bodenkultur University Vienna, str. 14 – 20.



COLE, D. N., DANIEL, T. C. (2003) The science of visitor management in parks and protected areas: from verbal reports to simulation models, *Journal for Nature Conservation*, č. 11, s. 269-277.

COLE, D. N. (2004). Impacts of hiking and camping on soils and vegetation: a review. In: BUCKLEY, R. (ed.) *Environmental impacts of ecotourism*. 2004. CAB International: Wallingford UK.

*Czechtourism: příspěvková organizace Ministerstva pro místní rozvoj ČR*. (2013). [online]. [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/>

ČIHAŘ, M. a kol. (1997). Analýza rekreačně turistických aktivit v centrální části národního parku Šumava. *Závěrečná zpráva výzkumu*. Zadavatel MŽP ČR.

ČIHAŘ, M., TŘEBICKÝ, V., Tancošová, Z. (1999). Udržitelný turismus a jeho monitoring v jádrové zóně Národního parku a biosférické rezervaci Šumava. *Silva Gabreta*, 3: 229-242. Vimperk. Dostupné z: [http://www.npsumava.cz/gallery/8/2474-sg3\\_ciharetal.pdf](http://www.npsumava.cz/gallery/8/2474-sg3_ciharetal.pdf)

ČIHAŘ, M., TŘEBICKÝ, V. (2000). Monitoring turistického využití a management Krkonošského národního parku. *Opera Corcontica* 37: s. 628-638

ČIHAŘ, M., TŘEBICKÝ, V. (2001). Monitoring rekreační exploatace centrální části Národního parku Šumava. *Aktuality šumavského výzkumu*. s. 101-104

EAGLES, P. F. J., MCCOOL, S. F. (2002). *Tourism in National Parks and Protected Areas: Planning and management*. CABI, 2002. 320 str.

EAGLES, P. F. J., MCCOOL, S. F., HAYNES, CH. D. (2002). *Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management*. UNEP/IUCN (WORLD Commission on Protected Areas/WTO, Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 8, 183 str., ISBN 2-8317-0648-3. Dostupné z: [http://cmsdata.iucn.org/downloads/pag\\_008.pdf](http://cmsdata.iucn.org/downloads/pag_008.pdf)

*Enviroportál: Informačný portál rezortu MŽP SR* [online]. 2004, 2014 [cit. 2014-12-03]. Dostupné z: <http://www.enviroportal.sk/>

ERKKONEN, J. a SIEVÄNEN T. (2002). Standardisation of Visitor Surveys – Experiences from Finland. In: Arnberger, A., Brandenburg, Ch., Muhar, A. *Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas, Conference proceedings*. Vyd. Vienna: Bodenkultur University Vienna, str. 252-257. Dostupné z: [http://mmv.boku.ac.at/refbase/files/erkkonen\\_joel\\_siev-2002-standardisation\\_of\\_v.pdf](http://mmv.boku.ac.at/refbase/files/erkkonen_joel_siev-2002-standardisation_of_v.pdf)

FORET, M. (2008). *Marketingový výzkum: poznáváme svoje zákazníky*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, iv, 121 s. Praxe manažera (Computer Press). ISBN 978-80-251-2183-2.

HOLYOAK, N., & CARSON, D. (2009). Modelling self-drive tourist travel patterns in desert Australia, *Australasian transport research forum* e ATRF, č. 32, Auckland, New Zealand.

HORNBACK, K. E., EAGLES, P. F. J. (1999). *Guidelines for public use measurement and reporting at parks and protected areas*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK. Iv. 90 str.

HORNEMAN, L. N., BEETON, R. J. S., HOCKINGS, M. (2002). *Monitoring Visitors to Natural Areas: A Manual with Standard Methodological Guidelines*, University of Queensland, Gatton Campus, Australia.

Institut regionálního rozvoje, s.r.o. (2005). *Monitoring návštěvníků v turistických regionech ČR*. Metodika průzkumu. Czech Tourism, Praha. 25 str.

KAJALA, L., ALMIK, A., DAHL, R., DIKŠAITĖ, L., ERKKONEN, J., FREDMAN, P., JENSEN, F., SØNDERGAARD, F., KAROLEŠ, K., SIEVÄNEN, T., SKOV-PETERSEN, H., VISTAD, O. I., WALLSTEN, P. (2007). *Visitor monitoring in nature areas – a manual based on experiences from the Nordic and Baltic countries*. TemaNord, 2007. 534 s. ISBN 91-620-1258-4

KAMRI, T., RADAM, A. (2013). Visitors' Visiting Motivation: Boko National Park, Sarawak, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, č. 101, s. 495 – 505.

KNIGHT, R. L., COLE, D. N. (1991). Effects of Recreational Activity on Wildlife in Wildlands. In: *Transactions of the North American Wildlife and Natural Resources Conference*. č. 56, s. 238-147.

Krajský úrad životného prostredia v Žiline. *Vyhláška Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 9/2005 z 1. prosince 2005 o Návštevnom poriadku Národného parku Malá Fatra a jeho ochranného pásma*.

LADOMERSKÝ, J., VEVERKA, M. (2005). *Analýzy voľne pohodených odpadov v prostredí Slovenskej Republiky*. Případová studie. Technická univerzita vo Zvolene, Banská Štiavnica. Dostupné z: <http://www.cepta.sk/documents/Zalohovanie/Analyza%20litteringu%20v%20SR%202005-vysledna%20sprava.pdf>

MALHOTRA, N. K. (2010). *Marketing research: an applied orientation*. 6th ed. Boston: Pearson. 835 str.

MANNING, R. E., ANDERSON, L. E. (2012). *Managing Outdoor Recreation: Case Studies in the National Parks*. CABI. ISBN 1845939360. 257 str.

MARSHALL, M. N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family Practise*, č. 13, s. 522-525.

MARŠÁKOVÁ-NĚMEJCOVÁ, M., LIŠKOVÁ, N. & MIHÁLIK, Š. (1977). *Národní parky, rezervace a jiná chráněná území přírody v Československu*. 1. vyd. Praha: Academia.

MUHAR, A., ARNBERGER, A., BRANDENBURG, Ch. (2002). *Methods for Visitor Monitoring in Recreational and Protected Areas: An Overview*. In: Arnberger, A., BRANDENBURG, Ch., MUHAR, A. *Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas, Conference proceedings*. Vyd. Vienna: Bodenkultur University Vienna, str. 1 - 6

Národná rada SR. *Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny*. Aktualizované úplné znenie 2012. In Zbierka zákonov č. 212/2002. str. 5410.

ORELLANA, D., BREGT, A. K, LIGTENBERG, A., WACHOWITZ, M. (2011). Exploring visitor movement patterns in natural recreational areas, *Tourism Management*, č. 33, s. 672-682.

PAGÁČ, J., BELÁK, B. (1990). *Malá Fatra*. 2. vyd. Martin: Osveta, 1 sv.

PRIEČINSKÁ, D. (2013). *Organizace cestovního ruchu na Slovensku: Žilinský kraj*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova Univerzita.

PUNCH, K. F. (2008). *Základy kvantitativního šetření*, Praha: Portál In: KAMMEROVÁ, D. (2015). *Marketingový výzkum*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita.

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP). (2002). *Správa o stave životného prostredia Žilinského kraja k roku 2002*. [online]. [cit. 2015-12-14]. Dostupné z: <https://www.enviroportal.sk/uploads/spravy/kza02s.pdf>

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP). (2011). *Cestovný ruch a jeho vplyv na životné prostredie v Slovenskej republike k roku 2011*. [online]. [cit. 2015-12-14]. Dostupné z: <https://www.enviroportal.sk/uploads/spravy/sprava-cr-2013-final.pdf>

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP). (2014). *Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2014*. [online]. [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.enviroportal.sk/uploads/spravy/sprava-2014-komplet.pdf>

Správa NP MF. (2013). *Chránené územia v oblasti NP Malá Fatra a ochranného pásma. Národný park Malá Fatra* [online]. 2013 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.npmalafatra.sk/uzemie/chanene-uzemia/>

STANKEY, G. H.; COLE, D. N.; LUCAS, R. C; PETERSEN, M. E.; FRISSELL, S. S. (1985). *The Limits of Acceptable Change (LAC) system for wilderness planning*. General Technical Report INT-176. Ogden. U.S. Department of Agriculture, Forest Service, Intermountain Forest and Range Experiment Station; 1985. 37 str.

SUNLU, U. Environmental impacts of tourism. In: CAMARDA, D. (ed.), GRASSINI, L. (ed.). (2003). *Local resources and global trans: Environments and agriculture in the Mediterranean region*. Bari: CIHEAM. s. 263-270 (Options Méditerranéennes: Série A. Séminaires Méditerranéens; č. 57)

ŠÁLY, R., ŠURINA, B. (2002). Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1.vyd. Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, 344 s. In: OVČAČÍK, M. (2010). *Svahové deformace na Kriváňské Malé Fatře*. Diplomová práce. Ostravská univerzita v Ostravě.

Štátna ochrana prírody Slovenskej Republiky (ŠOP SR). (2015a). Natura 2000. [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=3&lang=sk>

Štátna ochrana prírody Slovenskej Republiky (ŠOP SR). (2015b). *Program starostlivosti CHVÚ Malá Fatra 2016 – 2045*, Banská Bystrica. Dostupné z: <http://www.sopsr.sk/ps.chvu2/files/Mala-Fatra.pdf>

ŠVAJDA, J. (2009). Contribution for Improvement of Visitor Monitoring in the Tatra National Park, *eco.mont*, Volume 1, č. 2. str. 13 – 18.

UNWTO, World Tourism Organization. (2007). *Understanding Tourism: Basic Glossary*. [online] [Citace: 31. 08. 2014]. Dostupné na: <http://media.unwto.org/en/content/understanding-tourism-basic-glossary>

UUR. (2014). *Principy a pravidla územního plánování*. Internetová příručka, Dostupné na: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>.

WOLF, I., D., HAGENLOH, G., CROFT, D., B. (2012). Visitor monitoring along roads and hiking trails: How to determine usage levels in tourist sites. *Tourism Management*, č. 33. Str. 16- 28.

ZELENKA, J. (2012). Únosná kapacita v cestovním ruchu. *Czech Journal of Tourism*, roč. 1, č. 2, s. 114-134.

ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M. (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Přepřac. a dopl. 2. Vyd. Praha: Linde Praha, 768 str. ISBN 978-80-7201

ZELENKA, J., TĚŠITEL, J., PÁSKOVÁ, M., KUŠOVÁ, D. (2013). Udržitelný cestovní ruch: management cestovního ruchu v chráněných územích. In: PAULUSOVÁ, L. (2015). *Monitoring v návštěvnickém managementu*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové.

## 10 SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ

### 10.1 Seznam grafů

Graf č. 1: Národnost respondentů.....	37
Graf č. 2: Zastoupení žen a mužů.....	38
Graf č. 3: Věková struktura respondentů.....	38
Graf č. 4: Důvod návštěvy NP Malá Fatra.....	40
Graf č. 5: Aktivity vykonávané respondenty po dobu pobytu v NP Malá Fatra.....	41
Graf č. 6: Způsob dopravy návštěvníků do NP Malá Fatra.....	42
Graf č. 7: Délka pobytu návštěvníků v NP Malá Fatra.....	42
Graf č. 8: Délka pobytu českých a slovenských návštěvníků .....	43
Graf č. 9: Typ ubytování.....	43
Graf č. 10: Místo ubytování respondentů.....	44
Graf č. 11: Navštívené turistické cíle po dobu pobytu respondentů v NP Malá Fatra....	45
Graf č. 12: Průměrné denní výdaje respondentů.....	46
Graf č. 13: Uvítali by respondenti tzv. „nouzová nocoviště“?.....	47
Graf č. 14: Uvítali by respondenti více naučných stezek?.....	48
Graf č. 15: Způsob dopravy do regionu v závislosti na věku .....	51
Graf č. 16: Výše průměrných denních výdajů.....	54

### 10.2 Seznam obrázků

Obr. 1: Příklad sčítacího čidla v NP Podyjí.....	18
Obr. 2: Lokalizace NP Malá Fatra v rámci Slovenské republiky.....	25
Obr. 3: Eroze chodníku mimo značené turistické stezky.....	30
Obr. 4: Délka turisticky značených chodníků postižených erozí na území národních parků Slovenska v roce 2012.....	31
Obr. 5: Zatíženost území národních parků sítí turisticky značených chodníků v roce 2012.....	31
Obr. 6: Geografický původ slovenských respondentů (okresy).....	39
Obr. 7: Geografický původ českých respondentů (okresy).....	39
Obr. 8: Volně odhozený odpad, tzv. litter.....	48
Obr. 9: Nelegálně vytvořené ohniště u chodníku v lokalitě Obšívanka.....	49
Obr. 10: Vznik nových chodníků, zde mj. vedoucí ke keši.....	49
Obr. 11: Lokalizace turistických cílů v NP Malá Fatra (dle míry návštěvnosti).....	57

### 10.3 Seznam tabulek

Tab. 1: Přehled zvláště chráněných území na území NP Malá Fatra, stav ke dni .....	28
Tab. 2: Evropsky významné lokality na území NP Malá Fatra, stav ke dni .....	29
Tab. 3: Počty lokalit pro aktivity horského turismu za hranicemi zastavěného území obce na území Národního parku Malá Fatra.....	32
Tab. 4: Přehled terénního dotazníkového šetření.....	34
Tab. 5: Délka pobytu v závislosti na věku respondentů.....	50
Tab. 6: Důvod návštěvy v závislosti na věku.....	52
Tab. 7: Důvod návštěvy v závislosti na délce pobytu.....	52
Tab. 8: Denní útrata v závislosti na věku.....	53
Tab. 9: Denní útrata v závislosti na délce pobytu.....	54
Tab. 10: Typ ubytování v závislosti na délce pobytu.....	55
Tab. 11: Navštívené lokality v závislosti na délce pobytu.....	56

### 10.4 Seznam zkratk

EVL – Evropsky významná lokalita

GPS – Globální poziční systém

GVT – GPS Visitor Tracking

CHKO – chráněná krajinná oblast

LAC – Limits of Acceptable Change

SAŽP - Slovenská agentúra životného prostredia

SPRÁVA NP MF – Správa Národního parku Malá Fatra

ŠOP SR - Štátna ochrana prírody Slovenskej Republiky

TOMM - Tourism Optimalization Management Model

UNWTO – United Nations World Tourism Organization

UUR – Ústav územního rozvoje

VAMP – Visitor Activity Management Planning

VERP - Visitor Experience and Resource Protection process

VIMP – Visitor Impact Management

VZCHÚ – velkoplošná zvláště chráněná území

# PŘÍLOHY

## A Národní přírodní rezervace NP Malá Fatra

**Krivé** (204 ha) Předmětem ochrany je soubor rostlinných společenstev skalních sutí a různorodých lesních porostů s přirozeným dřevinovým složením. Jedná se o vzácná dubová společenstva.

**Tiesňavy** (443 ha) Předmětem ochrany jsou působivé geomorfologické útvary, vzácné fytoocenózy s bohatou faunou.

**Prípor** (272 ha) Předmětem ochrany je komplex přirozených společenstev jedlovo-bukového, smrkovo-bukovo-jedlového, smrkového a kosodřevinového vegetačního pásma s výskytem vzácných druhů rostlin a živočichů.

**Starý hrad** (85 ha) Předmětem ochrany jsou lesní porosty s dubem zimním a jeho mnohými kříženci, které mají reliktní původ jako pozůstatek dubin ze začátku holocénu.

**Minčol** (96 ha) Na tomto území se chrání komplex původních vysokohorských smrčín a smíšených porostů smrkovo-bukovo-jedlového vegetačního stupně, místy pralesového charakteru.

**Suchý** (429 ha) Předmětem ochrany jsou původní rostlinná společenstva vyvinuta v jedlovo-bukovém, smrkovo-bukovo-jedlovém, smrkovém a kosodřevinovém vegetačním stupni.

**Šíp** (302 ha) Představuje výraznou dominantu území s vzácnou vápencovou flórou, zachovalou vegetační stupňovitostí a vzácnými živočišnými společenstvy.

**Šútovská dolina** (527 ha) Předmětem ochrany je biologicky a krajinářsky mimořádně cenný prostor Šútovské doliny.

**Kľačianska Magura** (240 ha) Předmětem ochrany je komplex původních smrkových lesů smrkového vegetačního stupně okolo vrchu Kľačianské Magury.

**Sokolec** (199 ha) Předmětem ochrany jsou zachovalá lesní společenstva bučin a bukových javořin s bohatým výskytem vápnomilné flóry a vzácných druhů živočichů.

**Veľká Bránica** (332 ha) Chrání se zde původní lesní společenstva jedlovo-bukového, smrkovo-bukovo-jedlová, smrkového a kosodřevinového vegetačního stupně.

**Šrámková** (244 ha) V této oblasti se nacházejí původní smíšené pralesovité lesy jedlovo-bukového a smrkovo-bukovo-jedlového vegetačního stupně.

**Rozsutec** (764 ha) Předmětem ochrany jsou vzácné ekosystémy a unikátní geomorfologické jevy. Žije zde asi 2000 druhů živočichů a téměř všechny druhy chráněných rostlin Slovenska.

**Chleb** (413 ha) Předmětem ochrany jsou cenné původní lesy jedlovo-bukového a smrkovo-bukovo-jedlového vegetačního stupně. (Správa NP MF, 2013)

## **B Přírodní rezervace NP Malá Fatra**

**Hajasová** (7 ha) Předmětem ochrany jsou zachovalé lesní společenstva bučin.

**Hrádok** (6 ha) Předmětem ochrany jsou bučiny pralesovitého charakteru.

**Velká Lučivná** (66 ha) Na tomto území se chrání společenstvo vápencových bučin s hojným výskytem tisu.

**Paráč** (45 ha) Předmětem ochrany je zachovalý zbytek původních porostů vysokohorských smrčín s jeřabinou.

**Pod Ríplom** (14 ha) Předmětem ochrany jsou mraveniště mravence lesního.

**Dubovské lúky** (16 ha) Předmětem ochrany je upolín evropský a společenstva slatinné rašeliny.

**Močiar** (8 ha) Účelem ochrany jsou štítovité travertinové útvary s bažinnou vegetací a výskyt kriticky a velmi ohrožených druhů rostlin.

**Goľové mláky** (7 ha) Na žulovém alúviu toku Studenec je vyvinuté vzácné slatino-rašelinové společenstvo s výskytem suchopýrka alpského a rosnatky okrouhlosté.

**Hrabinka** (0,4 ha) Na území se vyskytuje vzácné slatinno-rašelinné společenstvo s výskytem rosnatky anglické a okrouhlosté a vzácných ostřic. (Správa NP MF, 2013)

## **C Přírodní památky NP Malá Fatra**

**Šútovská epigenéza** (52 ha) Předmětem ochrany je ojedinělá forma reliéfu a to epigenetický závěr bezejmenného toku.

**Domašínsky meander** (80 ha) Předmětem ochrany je nejvýraznější část přelomu Váhu přes Malou Fatru.

**Krasňanský luh** (15 ha) Předmětem ochrany jsou břehové porosty Varínky se zachovaným přirozeným druhovým složením.



**Kraľoviansky meander** (18 ha) Předmětem ochrany je velmi vzácná forma říčního reliéfu – antecedentní přelom Váhu přes výběžek Velké Fatry.

**Bôrická mláka** (0,6 ha) Předmětem ochrany je slatinné rašeliniště s výskytem zachovalých původních společenstev. (Správa NP MF, 2013)

## **D Chráněný areál NP Malá Fatra**

**Hate** (0,6 ha) Jedná se o nejzachovalejší přirozená mokřadní společenstva na severním úpatí Malé Fatry s výskytem 92 rostlinných druhů. (Správa NP MF, 2013)



10) Jakým rekreačním aktivitám jste se v NP Malá Fatra věnoval(a)? *(lze zaškrtnout více odpovědí)*

- a) pěší turistika
- b) cykloturistika
- c) geocaching
- d) horolezectví
- e) čtyřkolky
- f) jiné - .....

11) Které lokality jste během svého pobytu navštívil(a)? *(lze zaškrtnout více odpovědí)*

- a) Velký Rozsutec
- b) Malý Rozsutec
- c) Jánošíkove Diery
- d) Stoh
- e) Velký Kriváň
- f) Poľudňový Grúň
- g) Tiesňavy
- h) Obšívanka
- i) Malý Kriváň
- j) Prípor
- k) Suchý
- l) Kľáčianska Magura
- m) Boboty
- n) Sokolie

12) Vyhovuje Vám pro vaše aktivity zdejší infrastruktura (např. četnost dopravních spojů, otevírací doba restaurací apod.)?

- a) ano
- b) ne – proč? .....

13) Jaká je Vaše průměrná denní útrata?

- a) do 5 EURO
- b) 5 – 10 EURO
- c) 10 – 20 EURO
- d) nad 20 EURO

14) Na základě čeho jste se rozhodl(a) navštívit NP Malá Fatra?

- a) všeobecná známost lokality
- b) doporučení známých
- c) internetové propagační materiály
- d) tištěné propagační materiály
- e) jiné - .....

15) Omezovala Vás nějak opatření ochrany přírody při vašich aktivitách? Pokud ano, jak?

- a) ne
- b) ano – jak? .....

16) Uvítali byste tzv. nouzová nocoviště, která slouží pro legální přespání v národním parku? (jedná se o vymezené plochy na území NP)

- a) určitě ano
- b) je mi to jedno
- c) určitě ne – v NP by se nocovat nemělo

17) Uvítal(a) byste v NP Malá Fatra více naučných stezek?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

18) Plánujete se v budoucnu do NP Malá Fatra vrátit?

- a) ano
- b) možná
- c) ne

19) Máte nějaké konkrétní připomínky? ( např. nepořádek, odpadky, chybějící mobiliář – posezení atd.)



- 9) Gdzie mieszkasz? a) Těrchová b) Štefanová  
c) Vrátna d) Zázrivá  
e) gdzie indziej- .....
- 10) Co masz zajęcia rekreacyjne w Parku Narodowym Mała Fatra wypłacone? (Możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)  
a) wędrówka b) jazda na rowerze  
c) geocaching d) wspinaczka  
e) motocykle f) inne - .....
- 11) Jakie strony odwiedził podczas pobytu? (Możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)  
a) Veľký Rozsutec b) Malý Rozsutec c) Jánošíkove Diery  
d) Stoh e) Veľký Kriváň f) Poľudňový Grúň  
g) Tiesňavy h) Obšívanka i) Malý Kriváň  
j) Prípor k) Suchý l) Kľačianska Magura  
m) Boboty n) Sokolie
- 12) Ci odpowiada dla działalności lokalna infrastruktura?  
a) tak  
b) nie – dlaczego .....
- 13) Jakie jest Twoje średnie dzienne wydatki?  
a) do 5 EURO b) 5 – 10 EURO  
c) 10 – 20 EURO d) nad 20 EURO
- 14) Dlaczego zdecydowałeś się odwiedzić Park Narodowy Mała Fatra?  
a) powszechnie znane lokalizacje b) rekomendacje wiadomo  
c) materiały promocyjne internetowe d) drukowane materiały promocyjne  
e) inne - .....
- 15) Jakoś ograniczenie środków ochrony w swoich działaniach?  
a) nie  
b) tak – dlaczego? .....
- 16) Chcesz pole kempingowe awaryjne, które jest prawne używane przez noc w parku narodowym? a) tak b) niewiem c) nie
- 17) Chcesz w Małej Fatrze więcej ścieżki przyrodnicze?  
a) tak b) niewiem c) nie
- 18) Czy planujesz w przyszłości do NP Małej Fatry przyjdzie ponownie?  
a) tak b) może c) nie



- 9) Kde ste ubytován(a)?
- |                 |              |
|-----------------|--------------|
| a) Těrchová     | b) Štefanová |
| c) Vrátna       | d) Zázrivá   |
| e) inde - ..... |              |

---

10) Akým rekreačným aktivitám ste se v NP Malá Fatra venoval(a)? (možno zaškrtnúť viac odpovedí)

- |                    |                   |
|--------------------|-------------------|
| a) pešia turistika | b) cykloturistika |
| c) geocaching      | d) horolezectvo   |
| e) štvorkolky      | f) iné - .....    |

11) Aké lokality ste počas svojho pobytu navštívil(a)? (možno zaškrtnúť viac odpovedí)

- |                   |                  |                      |
|-------------------|------------------|----------------------|
| a) Veľký Rozsutec | b) Malý Rozsutec | c) Jánošíkove Diery  |
| d) Stoh           | e) Veľký Kriváň  | f) Poľudňový Grúň    |
| g) Tiesňavy       | h) Obšivanka     | i) Malý Kriváň       |
| j) Prípor         | k) Suchý         | l) Kľačianska Magura |
| m) Boboty         | n) Sokolie       |                      |

12) Vyhovuje Vám pre vaše aktivity tunajšie infraštruktúra (napr. frekvencia dopravných spojov, oteváracia doba reštaurácií apod.)?

- a) áno  
b) nie – prečo? .....
- .....

13) Aká je Vaša priemerná denná útrata?

- |                 |                |
|-----------------|----------------|
| a) do 5 EURO    | b) 5 – 10 EURO |
| c) 10 – 20 EURO | d) nad 20 EURO |

14) Na základe čoho ste sa rozhodl(a) navštíviť NP Malá Fatra?

- |                                     |                                 |
|-------------------------------------|---------------------------------|
| a) všeobecná známosť lokality       | b) odporúčanie známých          |
| c) internetové propagačné materiály | d) tlačené propagačné materiály |
| e) iné - .....                      |                                 |

15) Obmedzovala Vás nejaká opatrenia ochrany prírody pri vašich aktivitách? Ak áno, ako?

- a) nie  
b) áno – ako? .....

16) Uvítali by ste tzv. núdzová nocovišťa, ktorá slúži pre legálne prespanie v národnom parku? (jedná sa o vymedzené plochy na území NP)

- a) určite áno  
b) je mi to jedno  
c) určite nie – v NP by sa nocovať nemalo

17) Uvítal(a) by ste v NP Malá Fatra viac náučných chodníkov?

- |           |        |
|-----------|--------|
| a) áno    | b) nie |
| c) neviem |        |

18) Plánujete sa v budúcnosti do NP Malá Fatra vrátiť?

- a) áno
- b) možná
- c) nie

19) Máte nejaké konkrétne pripomienky? (napr. neporiadok, odpadky, chýbajúci mobiliár – posedenie atd.)